Kâzım Mirşan

ERKEN-TÜRKLERİN
SKANDİNAVYA YAZITLARI

TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI
İSTANBUL-2004

İçindekiler

Oqıdu Söz 9
Orta Asya ve Skandinavya Sınlarındaki Kültür Bağları 13
Skandinavya Yazıtlarının Okunması 25
Añtuyus 31
Skandinavya Yazıtlarının Alfabesi 37
Yazıtlar 41
Sıntaşlar 81
Skandinavyadaki Erken-Türk Dili Sözlüğü 91
Erken - Türkçe Başvuru Sözlüğü 96
Umuğlar 101
Transkripsiyon Alfabesi 102
Kitap Dükkânı 103

Vistül buzulunun (70-10 bin yıl önce) Aurignacian çağında (40-25 bin yıl önce), Türük oğuşunun dört kaynağı: (1) Tamğalı Sayı ve çevresi, (2) Ulu-Kem Biltiri, (3) Oral Dağları, (4) Doğu Anadolu. (Harita H. Wissman 1956'ya göre).

[holomorfik] bir karakter göstermesine karşılık, Avrupa dillerinin daha ziyade BODIN [fuzional] bir karaktere sahip olması, Avrupa dilleri ile Türk dilinin birbiri ile bağdaştırılamayacağı izlenimini uyandırıyor ise de, insanlık tarihinin gelişimi içinde bu gibi ayrıcalıkların önemsenmemesi gerekecektir. Avrupa dillerinin de günün birinde TÜÜ-EVİNİ alanına girebileceğini öngörebiliriz.

Mışer Tatarı

Başkurt Kızı

Nitekim, İngilterede bulunmbuş olan 15 numaralı ve Romanyadaki 56 numaralı yazıtlarda AT-İL devleti ismine rastlıyoruz. MÖ 1517'de İdil-Oralda kurulmuş olan bu devlete Türkler AT OY BİL ve AT OQUŞ BİL de demiş bulunuyorlar. İdil Nehrinin Çuvaşça ismi olan Amal [Atıl] bu devletin isminden kalmış olan bir anı olsa gerek.

Avrupa insanı ile Türk insanının fizikal yapısını da ele alırsak, bunlar arasında da önemli bir fark yok. Skandinavya'nın küzeyde bulunması dolayısı ile, yalnız Küzey

Bir Gagauz Hanımı

Kırım Tatarı
(Sayın Şefika Gaspıralı)

Türklerini ve bunlardan Avrupa'da yaşayanlarını gözönünde bulundurur isek bu iddiamız açık-seçik ortaya çıkacaktır.

Avrupa'nın doğusunda, tarih öncelerinden beri, Türkler bulunuyor (Cağulday, Kaşım, Kazan, Kırım Hanlıkları; resimlere bakınız!). Eğer bu Türklerin biraz doğusuna doğru gidecek olur isek, Tümenlikler, Başkurtlar ve Kazaklar ile karşılaşacağız. Bunlar da, tarih öncelerinden beri, bugün bulundukları yerlerde yaşıyorlardı. Türkiye'de de *autochton* Türklerin yaşamış olduğu anlaşılmış bulunuyor. Ancak konumuz küzey kavimleri olduğundan, Türkiye üzerinde durmayacağız.

Çuvaş Kızı

Kazak Kızı

Yaşıya-gelen kişileri, onların giyim ve yaşayış tarzları dışında; Türklerin bıraktıkları eserler bakımından da Orta Asya ve Avrupa birbirine bitişik. Bir defa, Şölgentaş Mağarasındaki, 16 bin yıl öncelerine ait, Türklere has resim ve *tamğaları* Güney-Batı Fransanın Lascoux Mağarasında bulabilmekteyiz. Başkurtstanda, kayalar üstüne yazılmış olan, Türkçe yazıların alfabesi Balkanların her tarafında kullanılmış durumda. Sonra, ON-Notasının devamını İsveçin Gotland Adasında bulabilmekteyiz ve Skandinavya dillerinde pek çok Türkçe söz bulunuyor.

Bunu ben İsveçe 14.10.2002'de ilk ayak bastığım gün bile hayretle izledim. Meselâ, *"biljetter"* ve *"toaletter"* deniliyordu. Kazaklar, "-ler" eki yerine "-ter" derler. Buna göre, bu sözler, aynı zamanda, Kazakça söylenişe uygun düşüyor. Ancak, bu sözlerdeki ve ayni zamanda, *"Vikingar"* sözündeki "-er", "-ar" ekleri çok eski Türkçedeki ("-lar" yerine kullanılan) "-er" ekine karşılık geliyor. *"Museet"* sözünü de şöyle yorumluyabiliriz: "müze edilen yer". Bu bakımdan *"Turkiet"* [Türkiye] sözü de çok ilginç. *"Utgång"* deyimindeki "ut" [dışarı çıkma] sözü de pek uzaklara düşmüyor ve bizim ÖT [geçme] dediğimiz kavrama yakın. *"Gud"* [Tanrı] sözü *"ÖG-AT"*tan, *"Kvinna"* [kadın] sözü QA-TUN-dan, *"borr"* [burgu] sözü "BUR"dan, *"barn"* [çocuk] sözü "BALA(N)'dan, *"egen"* [kendi] sözü ÖGÜN [haşmetmeab]'dan türemiş olabilir. Bu son sözün Yunancası *"egon"* [ben].

Norveççe *"bolig"* [ikametgâh] sözü ise, Eski Türkçedeki BOLIQ (meselâ, QAN BOLIQ [hanın ikamet ettiği şehir]) sözünün aynısı. Ancak, böyle sözlere "Türkçenin kalıntıları" olarak bakılmalıdır, çünkü bugünkü Skandinavya dillerindeki sözlerin çoğunluğu Avrupa dillerinde ortaklaşa kullanılan sözler. Buna göre, "ırkî temellere dayanmayan bu ortaklık Avrupada nasıl ortaya çıktı?" sorusu sorulmalıdır.

Historiska Museet, Stockholm (K. Mirşan resmi, 15.10.2002)

Bundan sonraki bahislerde göreceğimiz gibi, Gotland Adasındaki Kylver yazıtı, konusu ve tamğaları bakımından, bizim Talas Yazıtımızın bir devamı kapsamında. Bu adada 400 üzerinde *sıntaş+bitigtaş* bulunuyor. Bunların çoğunluğu ya Stockholm'daki Historiska Museet'de (Narvavägen 13-17, tel. 08-519 55600), Visby'deki Gotlands Fornsal'da veya Gotland küzeyindeki Bunge'deki açık-hava müzesinde bulunmaktadır. Yerlerinde kalanların sayısı ise çok az. Ayrıca, taşların birçoğu klise, köprü vb gibi inşaatlarda kullanılmışlar.

Şimdi de, Gotland Adasında halen konuşulmakta olan dildeki sözlerden bazı örnekler verelim:

aïga [sahip olmak] → *ïye; öge* [sahip].
akâ [(taşıt la) gitmek] → AQA [canların uzayda cennete doğru akması].
alnbugi [dirsek] → alınma bükü (?).
bitõig [marka] → BİTİG [clause].
bjärä [taşımak, götürmek] → *alıp-bara* [götürüyor] veya *alıp-yüre* [taşıyor] (?).
blaikä [ağarmak] → Tat. *balka* [(güneş) çıkıyor].
bårtå [uzakta, burda bulunmayan] → ABARITA [uzağa giden] (?).
bõi [köy] → EB-OY [tertip] (?).
djaup [derin] → TİP [dip; derin].
eldur, jäldur [ateş, yangın] → Tat. *yalkın* [alev, yalın].
eva [istek, olanak] → AWA [temayül, çevriliyor, devriliyor].
oröikli [dikkatsız] → ÖR-OYIQLI [yokuşdüşünceli].
ota [yapabilmek] → Tat. *öte* [öde!]
samtaugä [anlaşma; yerleştirme] → Tat. *sınawğa* [sınamaya tabi tutma].
tåid [zaman] → ÖD [zaman] veya ÖT-ÖD [geçen zaman, geçen çağ].
yte [alan] → ÖTİG [geçit] veya Tat. *öte* [aşırı, fazla, öte].
yttra [söylemek] → Kır. *ayttıra-alu* [söylete-bilme], *ayttır* [söylet].
õime [acı vermek, kötülük etmek, zarar vermek; felâket] → ölüm.

(Bakınız: UP Pinnsvein tarafından 1999'da yayınlanan *"En kyttvarpe me mjölkrusku"*, Stockholm):

Orta Asya ve Skandinavya Sınlarındaki Kültür Bağları

Êşik Qurğanından çıkmış olan altın sın [figür] ve eşyalar. 1969-1970 yıllarında kazılmış olan bu qurğan dağ ırmağı Êşik'in sol kıyısında ve Almatı'nın 50 km doğusunda bulunmaktadır.

Eşik Qurğanı elbisesi (s.13) çok ince altın filigran tel ile dokunmuş bulunuyor. Bu derece ince altın tel ile dokunmuş olan bir elbise, dünyanın hiçbir yerinde görülmeyen, artistik bir harikadır. Ancak, bu ince altın tel işi (0,15 mm kalınlığında) dokunun gerdanlık şeklindeki örnekleri Gotland ve Öland adalarında bulunmuş bulunuyor :

Üstteki şekil:
Batı Gotland Adasında Möne'de bulunmuş olan, 23 cm çapında ve 821 g ağırlığında 7 halkalı gerdanlık. Gerdanlığın tüp şeklindeki halkaları mahyalarla bölündürülmüş ve bunlar da birbirlerine menteşeler ile tutturulmuştur. Mahyalar arasındaki alan ise, figürler şeklinde, küçük altın plaklar ile doldurulmuş ve filigranlar kullanılarak süslenmiştir .

Yandaki şekil:
Gotland'da bulunmuş olan üç halkalı bir gerdanlık detayı.

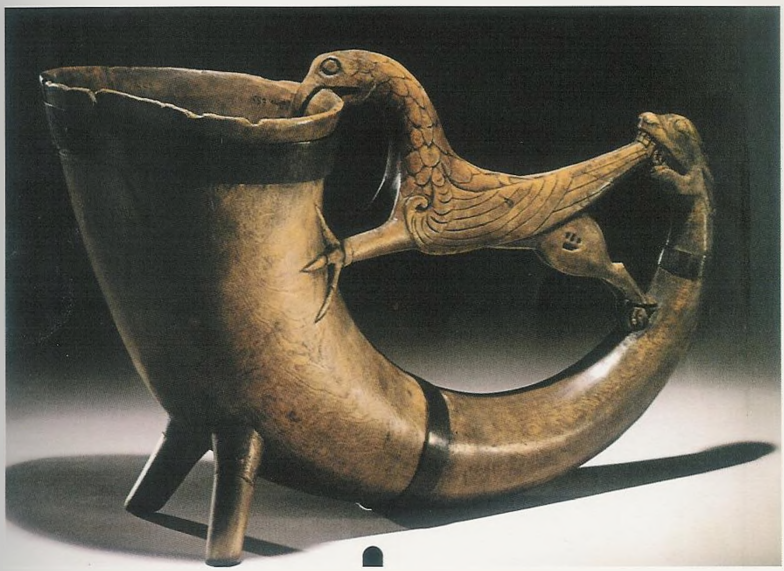

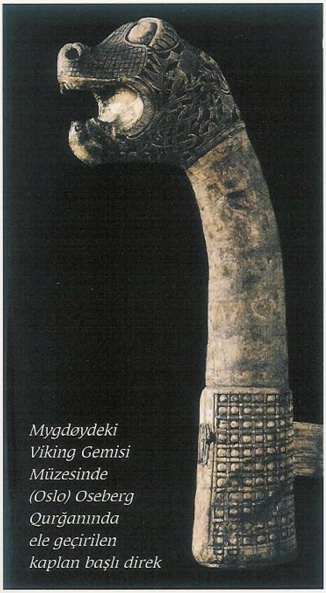
Kazakstanda, Éşik Qurğanında bulunmuş olan üç halkalı gerdanlık (üstte, solda) ve elbise süsü olarak kullanılan plak arma (üstte, sağda).

Éşik Qurğanında da bir üç halkalı gerdanlık bulunmuş bulunuyor (yukarıda, soldaki şekil). Ancak, bu gerdanlığın halkaları daha basit bir işçilik gösteriyor ve, buna göre, Gotland gerdanlığından daha öncelerine ait bir *anduyuş* [tarih] sözkonusu. Bu gerdanlıktaki kaplanbaşı *sımını* [motifini] ise, elbise süsü olarak kullanılan, plak armalarda da görmekteyiz (üstte, sağdaki şekil).

Aşağıdaki şekil ise, kaplanbaşını ağaç kütükten yapılan bir içki boynuzunda gösteriyor ve, ayrıca, bu motif bir gemi aksamı olarak da ele geçirilmiş bulunuyor:

Stockholm'daki Historiska Museet'de bir ağaç kütüğünden imal edilen içki içme boynuzu.

Mygdøydeki Viking Gemisi Müzesinde (Oslo) Oseberg Qurğanında ele geçirilen kaplan başlı direk

ÖG-AT [Greif] ve kaplan kompozisyonunu, Danimarka'da bulunmuş olan iki atlı bir arabanın boyunduruğunda da görmekteyiz.

Sahife 13'deki Altın Elbiseli Adam'ın başındaki ÖG-AT ve Atlar.

İsveç'de 1918 yılında Motala Nehrinde bulunmuş olan 19,2 cm çapında altın broş. Broşda 4 adet kartal ve 8 adet ÖG-AT resmi görmekteyiz.

Broşumuzda 4 adet kartal ve 8 adet ÖG-AT resmi görmemiz. Bu bize Türklerin 12 hayvan isimli yıl sayımını hatırlatıyor. Ayrıca, Kartallar ile ÖG-AT'ların ayni bir dairede yer almaları, bunların Türk inancında oynadıkları rolün Skandinavyada devam etmiş olması gerektiğini ifşa ediyor. Aşağıdaki Etrüsk resmi bize bu rolün ne olduğunu açıkça belirtiyor:

Bir Etrüsk liderinin iki ÖG-AT tarafından Tanrı Bîline götürülmesi. (C.Pauli-A.Danielsson, 1907).

Bu Etrüsk tasfirine biz Ukraynada da rastlamaktayız:

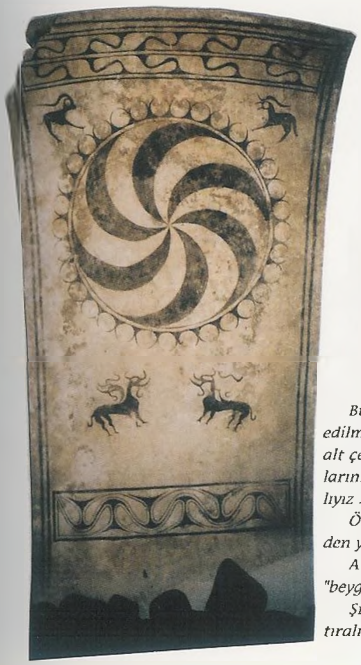

Ukrayna'da Kalın Kabirlikte [Толстая Могила] bir altın boyun-süsü detayı.

Bu ÖG-ATLAR ne ola ki? Bunu anlıyabilmek için şuna dikkat etmeliyiz: Türkler, birçok hallerde, konularını resim yaparak da anlatmış bulunuyorlar. Buna örnek olarak, K. Mirşan'ın "ALTI YARIQ TİGİN" isimli kitabından şu örnekleri gösterebiliriz:

Şimdi de, Gotland'daki Väskinde mezarlığındaki şu resmi ele alalım:

← *Gotland Adasındaki Väskinde Mezarlığında ÖG-AT resimleri (soldaki resim). Resimde solda bulunan ÖG-AT'ın daha büyütülmüş şekli şöyle:*

Bu şeklin üstünde bulunan işaret "AT" tamğasının stilize edilmiş şeklidir. Sakal "Ö"; üstündeki kalın çizgi ile beraber, alt çene "G"; göz yuvarlağı "ON" ve boynuzlar "ON" tamğalarının stilize edilmiş şekilleridir. Buna göre, şunu okumalıyız :

ÖG-ON ON-AT [kozmosa atılma övüncü (-nü temsil eden yaradık)], veya, ÖGÜNÜN AT [övüncün AT].

AT "vucuttan atılan can" demektir ve, ayni zamanda, "beygir" manasına da gelir.

Şimdi de, AT tamğası üzerinde durarak anlamını araştıralım.

Hançer kılıfının plak-armaası (Kazakstan).

Yukarıdaki şeklimiz bize arka ayakları yerde ve ön ayakları gökte olan bir atı gösteriyor. Aslında, AT "vücudundan dışarı atılmış olan can", yani, "ölü canı" demektir.

←*Eşik Kurğanı altın elbisesi başlığındaki AT (arka kısmı ÖG-AT'a bitişik halde s.13'e bkz).*

Hançer kılıfı plak-armasında [en üstteki resim], gözüken çifte kuyruk bir ten ve ondan atılan can *sınarlılığını* [dualitesini] temsil etmektedir.

Buna karşılık, Issıq Kölde bulunmuş olan altın elbisenin başlığındaki atın (üstte) arka kısmı ÖG-AT'a bitişiktir (s.13); yani, bu AT'ı ÖG-AT kozmosa [ON'a] götürmektedir.

Böyle *sınarlılıkları* aşağıdaki iki resimde de görmekteyiz :

Gotlands Fornsal'da sergilenen bir mahlûk.

Historiska Museette bir altın madalyon.

Şimdiye kadar Orta Asya ve Skandinavya *sınlarını* ancak *sın-anlamları* bakımından ele almış bulunmaktayız. Aşağıdaki karşılaştırmamız ise, yalnız *sın* bakımından değil, aynı bir konuyu yazılı olarak da işliyor:

← *Eşik kurğanında bulunmuş olan bir yüzük. Bu kurğanda bulunmuş olan bir gümüş kadehte ise şunlar yazılı:*

ÖGÜN AN	*Öğüncünü taziz etmekte olduğun*
ONUY A	*kozmoslaşmış olan*
ÖCÜ OQ.	*şehittir.*
UB-OZ	*O, Zeus*
UÇ ESİTİŞ	*liderliğine*
OZ ÖTÜ	*erişerek geçmek suretiyle,*
ONUY OY	*kozmoslaşma*
EKİÇ-EKİL	*mahalline*
ALIZ AT.	*alınmış olan kişidir.*

← *Historiska Muzeet'de bir altın madalyon :*

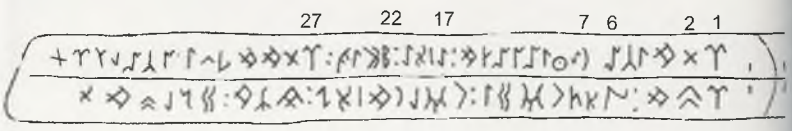
EL AQIN BU EDİK
ANT BU ER ÖK AT.

Halkı ile akın yapan işbu kişi Tanrıya erişmesi için ant ettiğimiz kişidir.

Gökten yere tırmanmış olan bir geyik (Kazakstan)

Yukarıdaki resimde iki tamğa görüyoruz: ÖK (gökteki ayaklar ve boynuz; yani, "Rab") ve İK [yerdeki ayaklar, *"dualite"*]. Buna göre *"Rabbanî dualite* ➔geyik". Sonraları B'ye benzer şekilde yazılmıya başlanan (aşağıdaki yazıt, sağdan 22inci *tamğa*) ÖK, "geyik" anlamı dışında, *"Rab"* ve *"hakan"* anlamlarında da kullanılmış bulunuyor, çünki Türklerde hakan halkını Rab namına yöneten kişidir. Bundan dolayı, yukarıdaki resmimiz sayfa 20'deki AT gibi, *"göğe tırmanan"* değil de, gökden tırmanarak inen bir geyiği (➔ÖK) gösteriyor.

Minusinsk Müzesinde bir yazıt

Smiss SINTAŞ'ı (Gotland, İşveç).

Smiss Sıntaş'ı yerden göğe erişmeyi, AT resmi şeklinde dolaylı olmaksızın (s.20), bizzat bir hakan resmi ile dile getiriyor.

Bu resimde biz, yerden bakıldığı zaman bacaklar ile, gökten bakıldığı zaman ise kollar ile şekillendirilen birer ĒR *tamğası* görmekteyiz (sahife 22'deki yazıtımızdaki sağdan birinci *tamğa*). Bu hakan elleri ile dual YILAN'lara [konsensuslara] değmekte ve başına bir AS [gravitasional alan] (sahife 22'deki yazıtımızdaki 17 ve 18inci *tamğalar*) *tamğası* geçirilmiş bulunmaktadır, çünki o gökyüzündeki bir gravitasional alanda (yani, cennette) asılı kalacaktır. Resmin yukarısındaki şeklin ise, AN ON ["kozmos" olarak anılan yer] şeklinde okunabileceği kanısındayım (sahife 22'deki yazıtımızdaki 6inci ve 7inci tamğalar).

Gotland yazıtı için söylediğimiz bütün bunları s.22'deki Türk yazıtını okuyarak anlıyabileceğiz, herhalde :

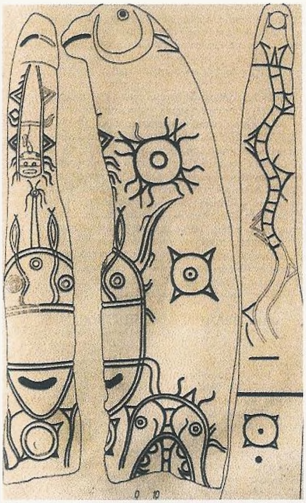
ĒRDİM İÇİN, ONA-OŃ,
İNÜ-İNİŃİM AS OZA
ÖKÜM İG ĒRDİMİM ULUI ÜÇÜN OL.
İL ERİD-ĒRTİM ÜZÜT OĞUWI
OĞLINIM, SİZE ĒB-ÖCİM AWRILTIM,
ÖZÜ AW ĒSİM.

Erdemlilik içteliğimin [muhtevamın], kozmosta teşekkül etmek üzere,
beni temsil edecek olan gravitasional alana geçmesi
krallık feyzi erdemimi ulaştırmak içindir.
Halk tarafından teslim edilerek (yani, benim için ant içilerek) kesinlik kazanan
konformasionum dolayısıyla, Tanrıya esas varlığım şeklinde çevrildim,
bizzat şahsım halinde.

Yazıtımızın sağdan 7inci *tamğası* ON "kozmos" (ve ayni zamanda "on") kavramını ifade ediyor. Bu tamğayı biz Stockholm'deki Historiska Museette de görmekteyiz ki, burda o dual halde kozmosa geçmiş olan *sınar* [relativistik simetrik] iki AT'ın birer *ay* şeklinde kafalarına konmuş durumdadır. Bu *tamğaya* biz Orta Asya ve Sibirde de türlü şekillerde sık-sık rastlamaktayız:

Stockholmdeki Historiska Museetde bir sıntaş

↑ *Qara Suğ (Ulu Kem Kolu) sıntaşı. Başın üstüne ON tamğası konmuş bulunuyor.*

← *Biri Nehri (Sibir) Sıntaşı (boynuz ON tamğası gibi).*

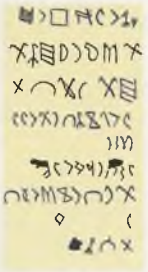

Tataristandaki Bulgar kentinde bulunmuş olan ve ON Tamğalarıyla süslü bir gümüş kolye (Tataristan Cumhuriyeti müzesi)

Zavyalova, M. K. 1996; *Tatar Milli Kiyimi*, Kazan, s. 24-25.

Skandinavya Yazıtlarının Okunması

1932 yılında Masson—Kırğızıstan'da, Talas Vadisinde, Açıktaş mevkiinde açtığı sondaj kuyularından birinde—dört yanına yazı yazılmış, kurumuş bir çam ağacı kalası bulur. Bugün Leningrat'taki *Ermitaj* Müzesi'nde saklanmakta olan bu yazıtta şöyle deniliyor :

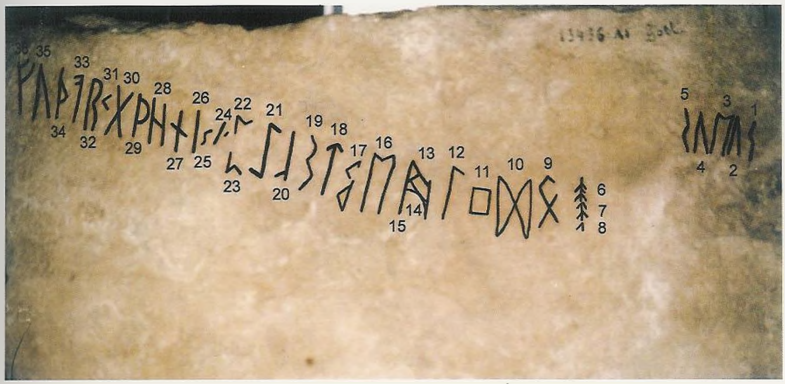

1. ÖC UÇU ÖGÜZ AŞU ĒL,
2. BU ALTIÑ ON-UYUL UÇ BU,
3. ĒL BU, ĒS BU, ĒS ĒD !
4. ÖGÜ AP-AQIN UÇ ISIP BUY,
5. İP-İNİNÇİP,
6. İNİNÇİN AP-ANTI BU ÖG[ÜÇ].
7. BU ÖP-ÖSÜ AQIN ALT AW ĒS
8. ÖG [ÜÇ BU ĒSİD] ĒKİ
9. ÖDÜS UÇ[I].

Talas Vadisi, Açıktaş mevkii yazıtı (Kırğızstan)

(1) Liderliği Deniz aşa halk,
(2) işbu yetkilin ON-Federasyonu lideridir,
(3) halkımın isteklerine itaat et !
(4) Namı akınlarda şöhret bulan lider yazdı bu notayı,
(5) barışsever olarak,
(6) bu barış şartları için yüce andım teminattır.
(7) Bu (yazıyı yazan) ordu akını yetkilisinin
(8) ögüçle duyulan namı
(9) "Devler Lideri"dir.

Bu nota yazıldığı yerde, Açıktaşta, kala-kalmış bulunuyor. Bu da bize yazının tebliğine gerek kalmadığını gösterir. Bunun sebebini, Baltık Denizi'ndeki Gotland adasının en eski yazıtı olan, Kylver Yazıtı'nı okuyunca anlıyacağız:

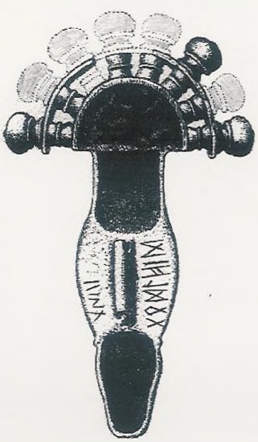

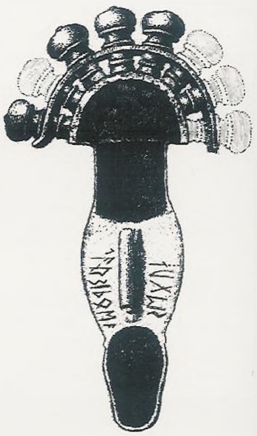
Gotland Adası'nda Kylverde bulunmuş olan en eski Skandinavya yazıtı

	ĒZİL ALT ĒLİZ.	Biz transfer olmus halkız.
	AT UÇU BU, AQINIŞ,	Namdar Lider, yaptığı akın [savaş akını] sonucunda,
	AP AQ-ONIS ALT AW,	Allaha doğru kozmik olarak akmış bulunuyor,
	ATINÇIS A.	vücudundan atılma yolu ile.
	ÖT ĒSİNİS,	(Öbür Dünyaya) geçmiş olması nedeniyle,
	OQ ANIRIDU	biz, onun kuantumunu [ruhunu] anan,
	ÖKÜK ANT ĒLİG.	Rabbanî Ant halkıyız.

Bu iki yazıtı karşılaştırınca, akla şu geliyor: ÖDÜS UÇI, halkının arzusu üzerine, Talastan kalkarak Iskandinavya'ya doğru sefere çıkmış ve bu seferde yaptığı bir savaşta şehit düşmüştür. Bunun üzerine, halkı onun ruhu için Tanrılarına ant içmiş ve Gotland Adasında bunu beyan eden bir lahit [*sarcophagus*] yapmış bulunuyor.

Gerçekten de, Stovakyanın başkenti Bratislava [Pressburg] yakınındaki Bezenye yazıtı bu ihtimali canlandırıyor:

Pressburg [Bratislava] yakınındaki Bezenye Yazıtı (Slovakya)

	AQIN ĒS ĒL	Akın etme kararındaki halk
	AP-AQIN BU ĒD	*ap*-akın yapmış
	ĒDİNİS ĒSİS.	bulunuyor.
	ÖK ALT BU	Rabba verilen
	ANT ĒSİNÇ,	ant dolayısı ile,
	URUS ÖKÜ	yapılan Rabbanî savaş
	OQ ONIS ĒD	OQ'ların ON (Devleti) halinde birleşmeleri
	ALT OZ.	için husule gelmiştir.

Talas Notasında ON-UYUL UÇ Deniz Aşa Halka (yani, Baltık Denizi ötesindeki Skandinavya halkına) kendi halkının isteklerini kabul etmesini söylüyor. Metinlerimizden bu isteklerin Skandinavya topraklarına yerleşme isteği olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Notamız bunun barış içinde gerçekleşmesini öneriyor ve, gerçekten, Kylver Yazıtında—bilhassa, bu yazıtın *polindrom* halinde yazılmış olan başlığından anlaşıldığı üzere—ve de diğer Skandinavya yazıtlarında savaş konusuna değinen hiçbir söze rastlamıyoruz. Ancak, bundan, Talas halkının, Skandinavyaya gelir iken, hiç kimse ile savaşmadığı sonucunu çıkartmamalıyız. Çünki Pressburg (Bratislava) yakınındaki Bezenya yazıtı, Talas halkının Skandinavyaya giderken savaşma zorunda kaldığı intibaını uyandırıyor. Hatta, ON-UYUL UÇ bu savaşta ölmüş ve cesedi Gotland adasında gömülmüş (veya, yakılmış) olmalı. Bu metne göre, Talaslılar, Skandinavyaya giderken, önlerine çıkan bir halkı yenmiş ve Talastan Skandinavyaya kadar uzanan bir ON-UYUL [ON Federasyonu] kurmuşlardır.

Kylver Yazıtının ON Notasının bir sonucu olarak yazılmış olduğunu şu şekillerde de belirtebiliriz :

1. UÇ, EL, BU, ALT, ON, ES, ÖG [Kylverde EL-ÖG > ELİG şeklinde], AP, AQIN [Kylverde AQIN-OŞ > AQINIŞ şeklinde], ANT, AW sözleri her iki yazıtta da geçiyor.

2. ON Notasındaki ÖDÜS UÇI [Devlet Lideri] yerine, Kylver Yazıtında AT-UÇU BU [Namdar Lider] deniliyor.

3. ON Notasındaki ALT AW [yetkili] deyimi Kylver yazıtında ALT AW [-mış bulunuyor] anlamında geçiyor.

4. ON Notasındaki AP-AQIN UÇ [akınlarda şöhret bulan lider] cümlesine karşılık olarak, Kylver Yazıtında AT UÇU BU, AQINIŞ, ... [Namdar Lider, yaptığı akın sonucunda, ...] cümlesi geçiyor.

5. *"Savaşmak üzere yapılan akın"* anlamındaki AQINIŞ sözü yerine, *"kişi öldükten sonra canının gravitasion etkisi altında akması"* anlamında olmak üzere, Kylver Yazıtı AQ-ONIS [< AQ ON İS] şeklinde yeni bir deyim kullanma gereği duyuyor. Bu deyimdeki "penis" tamğası (No.13) AQ [meni], N tamğası ON [kozmos], S tamğası İS [can] manasından kaynaklanıyor. Bu şekilde sözkonusu edilen şey *"kozmosta varoluşun bir halden diğer bir hale devamlı olarak aktığı"*dır. Buna Türkler SOĞANÇIĞ [kendi-kendini yeniden inşa] demiş bulunuyorlar.

Bütün bunlar karşılaştırdığımız iki yazıtımızdaki konuların bir-birleri ile ilişkili olduğunu, ve de, bu iki yazıtın gramer yapısının bir-birine benzediğini gösteriyor. Ancak, bunlar yazıtlar deşifre edildikten sonra dile getirilen hususlardır. Peki, yazıtlar hangi yönteme göre deşifre edildi?

Ben, mevcut evrakımı karıştırır iken, Kylver Yazıtı tamğalarının ON Notası tamğalarına benzediği gözüme ilişti:

Cet.1. Kylver ve Açıktaş yazıtlarının birbirlerine benziyen tamğaları

No.	3,16	7	8,31	9	10	11	12	14,25	17	19	30	34	36
Kyl.													
Aç.													
oku.	ALT	UÇ	O,U	BU	AQIN	OŞ	AP	ON	AW	NÇ	ED	ANT	ÖG

Ancak, bu iki yazıttaki *tamğalar* şu sebeplerden dolayı farklılıklar da gösteriyor :

✓ Kylver Yazıtındaki ES *tamğası* (No. 15, 20, 24, 26), "can" anlamını da verdiğinden, Açıktaş Yazıtı bu tamğa yerine başka bir "S" *tamğası* şekli seçmiş bulunuyor (ᛋ).

✓ [EL, No.2,4,35] *tamğası "hora teperek bayram eden halk"* anlamında olduğundan, ON Notası, bunun yerine, *"yerleşik halk"* anlamında olan, diğer bir *tamğa* şekli ᚢ kullanıyor.

✓ Açıktaş Yazıtı, Ö (ve Ü) *tamğası* (No. 22) yerine, O (ve U) *tamğasını* kullanıyor. Herhalde, Ö (ve Ü) *tamğası*, bu çağda, henüz teşekkül etmemiş bulunuyordu. Yani, Açıktaş yazısı Kylver yazısından daha eskidir.

✓ EZ [No.1,5), AT [No. 6 (eski) ve No.18 (yeni)], AQ [No.13], İT [No.23], AN [28], ER [No.29], OQ [No. 27], A [No.21], ÖK [No.32], İK [No.33] *tamğalarının* ise, Açıktaş Yazıtında kullanılması gerekmemiş bulunuyor.

Bu farklı *tamğaların* toplamının sayısı 20 ediyor. Ayrıca, Kylver Yazıtında 3 *tamğasının* iki defa kullanılmış olduğunu gözönünde bulundurur isek, Kylver Yazıtındaki 36 *tamğadan* geriye 13 *tamğa* kalır ki, bu hem Kylver, hem de Açıktaş Yazıtında kullanılmış olan ortak *tamğa* sayısıdır (cet.1). Yani, Kylver Yazıtı Açıktaş alfebesi ile yazılmıştır!

Kylver Yazıtında bulunup ta, Açıktaş Yazıtında bulunmayan *tamğalardan* "bunların diğer Türk yazıtlarında da bulunmadığı" anlamı çıkartılmamalı :

1. "6" *tamğası* "AT" Nagy-Szent-Miklos Yazıtında geçiyor,
   Mirşan, K. 1970; *Proto-Türkçe Yazıtlar*, s.77.

2. "9" *tamğası* "BU" Qurtuxay ve Bayqal-Lena gümüş kap yazıtında; Davıdov Yazıtında; Uyuq-Malinov ve Petrov yazıtlarında geçiyor.
   Mirşan, K. 1970; *Proto-Türkçe Yazıtlar*, s.64.

3. *"13"deki "penis resmi" Cunnî Mağarası ve Vinça-Tartaria yazıtlarında geçiyor.*
   Mirşan, K. 1985; *Anadolu Prototürkleri*, s.131, 135; Mirşan, K.1994; Alfabetik Yazı Başlangıcı, s.43.

4. *"18" tamğası* ᛏ *[AT] Mangıstaw Yazıtında geçiyor.*
   Mirşan, K.1994; Alfabetik Yazı Başlangısı, s.103, 108.

5. "20/S", "21/A", "23/T", "27/Q", "29/R" *tamğaları* Erken Türkçe yazıtların pek çoğunda geçiyor.

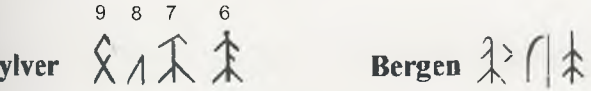
6. "20", "24", "26" numaralı |[ES]'in Açıktaş yazıtlarındaki karşılığı olan I[S] *tamğası* Aşağı Don alanında bulunmuş olan "KÖM 1" ve "KÖM 2" yazıtlarında geçiyor.
Mirşan,K. 1970; *Proto-Türkçe Yazıtlar*; s.77.

7. "28" *tamğası* "H" Başqurtstan yazıtlarında, Etrüsk yazıtlarında, Preslav Yazıtında ve Proto-Grekçe yazıtlarda geçiyor.
Mirşan, K. 1999; *Erken Türk Devletleri ve Türük Bil*, s.13; 1970, s.34; 1994, s.74 ve 1993, s. 17, 20, 39.

8. *"2, 4, 35" için:* İki çeşit ĒL [halk] vardır. Biri, iki nehir arasındaki tali su kollarında yaşayan halkı ifade eder ki, bunun en eski yazılış şeklini Açıktaş yazıtında görmekteyiz. Diğeri, el-ele tutuşarak hora tepip bayram eden dansçıları ifade etmek üzere, tutuşan iki kolun havaya kalkmış şeklini ifade eder, bunu da Kylver Yazıtında görmekteyiz. Bu *tamğayı* Nagy-Szent-Miklos ve Glozel (DÖ 3.000) yazıtlarında da görüyoruz.
Mirşan, K. 1994; *Alfabetik Yazı Başlangıcı*; s. 18, 62, 67 ve 162.

9. Kylver Yazıtında geçen ÖKÜK ANT [Rabbanî ant] deyimi Urqun Yazıtlarında ÖKÜK TÜRÜK [Rabbanî Türk] şeklinde geçiyor (Yazıt I, Doğu Cephesi, 13üncü satır).
Mirşan, K. 1991; *Bolbollar*, s.14.

10. Kylver Yazıtındaki AT UÇU BU [Namdar Lider, *tamğa* No. 6, 7, 8, 9] ifadesinde geçen U, UÇ ve AT *tamğalarını*, UÇU ONIS AT [liderliği kozmik hale gelen can] şeklinde, Bergen Museumundaki (Norveç) bir fragmentte de görmekteyiz:

Bütün bunlara göre, şunu söyleyebiliriz: İsveç'in Gotland Adası'ndaki Kylver Yazıtı Erken Türk *tamğaları* ile yazılmıştır. Buna göre, Skandinavya yazıtlarının *"deşifre edilmesi"* değil, *"okunabilmesi"* sözkonusudur. Bu yazıtların kullandığı *tamğalar* ise, onların yazıldığı çağın özelliklerini ifade eder. Herşeyden önce, bu yazıtların hangi çağda yazıldıklarını belirliyebilmeliyiz ve böyle bir *antuyus* bize, aynı zamanda, *tamğaların* kronolojik sırasını da belirtecektir ki, bu önemli konu üzerinde bundan sonraki bahsimizde duracağız.

←*Gotland, Lavida'dan bir Sınbitiğtaş*

Tjängvide'den bir İsveç Stelesi

Añtuyus

Skandinavya yazıtlarının *añtuyuslarının* tespiti için elimizde bulunan önemli belgelerden biri, 1927-1928 yıllarında, Brake Kenti civarında, Weser Irmağında yapılan ekskavatör taramaları sonucu olarak, bu ırmağın plaj ve kıyılarında ele geçirilen, üzerinde resim veya runik yazılar bulunan 7 kemiktir. Halen Oldenburg Müzesinde [Staatl. Museum für Naturkunda und Vorgeschichte] bulunan bu kemiklerden beşinin 1984 yılında (bulunuşundan 56 yıl sonra!) Zürih ETH'sında ^{14}C-ölçümü yapılmış bulunuyor:

Oldenburg No.su	Kemiklerin yatma süresi (yıl)	Mutlak añtuyus
Süngerimsi kemik		
4989	6090 ± 100	DÖ 4140
4991	4670 ± 080	DÖ 2720
4988	4330 ± 080	DÖ 2380
Kompakt kemik		
4990	1570 ± 070	DS 0380

Pieper, P. 1989; *Die Weser-Runenknochen*. Oldenburg.

Bu beklenmedik sonuçlar, kemiklerde *kontraminasion* [nehir yatağında kalırken kirlenme] ve kemikler bulunduktan sonra yapılan konservasiondan [saklamak için alınan tedbirlerden] doğan hatalar olabileceği fikrini doğurmuş ise de, bunların kesinlik ihtimali ispat edilememiş durumdadır. Yani, metodik sebeplerden kaynaklanan hataların var-olup-olmadığı kesin olarak bilinemiyor.

Buna göre, biz kemikler üzerindeki resim ve yazılar üzerinde durarak, bunların zaman içindeki yerini belirlendirmiye çalışalım.

Weser Irmağındaki ekskavatör taraması sonuncunda, nehrin Hammelwarden sahilinde bulunmuş olan ve DÖ 4140 yılına tarihlenen 4989 numaralı at kemiği [metatarsus].

Soldaki resmimizde kurban edilmekte olan bir at görmekteyiz. Atın kuyruğu, tıpkı sahife 20'deki at resminde olduğu gibi, bir "dualite" ifade edecek şekilde çizilmiştir. Kulakları ise, |) [ON İS, *kozmik can*] *tamğaları* şeklindedir. Adamın başına çizilmiş olan çizgi AÑ *tamğasını* ifade edecek şekildedir. Bu *tamğayı* biz bir Ulu-Kem *sıntaşında* "üçüncü göz" şeklinde görmekteyiz:

Bir Ulu-Kem sıntaşı.
Tamğalar : AÑ ES ED ES [akıl halinde can] veya AÑ ESİDİS [akıl ile duyuş] şekillerinde okunabilmektedir→

Weser Irmağındaki ekskavatör taraması sonucunda, ırmağın Hammelwarden plajında bulunmuş olan ve DÖ 2720 yılına tarihlenen 4991 numaralı öküz kemiği [metatarsus].

Kemikteki yazı, sağdan sola doğru, şu şekilde okunabilmektedir :

İS-UR ĒKİN AS EP-AS :

Ruh haline gelenlerin asılı kaldığı asılma tertibi.

Bu yazının altında bir geometrik resim görmekteyiz. Onun altında da birbirinin aynısı olan 4 işaret. Bu işaret "AQIN" diye okuya-geldiğimiz *tamğadır.*

"AQIN" kavramını Pra-Mısırlılar AQ-, AQIŞ ve AQINIŞ deyimleri ile anlatmış bulunuyorlar :

"Aklıselim ile AQINIŞ üzerinde düşünme elektromagnetik gravitasion sonucuna götürür".

Mirşan, K. 2000; *Pra-Mısır Hieroglifleri*; s.22.

"Akma yolu ile (öbürdünyaya) geçme".

Mirşan,K. 2000; *Hieroglifler*; s.50.

"4" ise canların kozmosta asılı kalacakları evin bulunduğu ortamdır :

"Kıldığımız dua, asılı kalmak üzere, aşılan gök içindir".

"Kıldığımız dua, AT'ın 4 (element) halinde canlanması içindir".

"Kıldığımız dua, zamirin, asılı kalmak üzere, başarılı olarak ozması içindir".

"Kıldığımız dua, dörtlü dualite kozmosu tertibi elde edebilmek içindir".

Mirşan, K. 200; *Pra-Mısır Hieroglifleri*; s.16-17.

Weser Irmağındaki ekskavatör taraması sonucunda, nehrin Standstedt yakınındaki Badestrand'ında bulunmuş olan ve DÖ 2380 yılına tarihlenen 4988 numaralı at kemiği [tibia].

Resimde şunlar yazılı (sağdan sola):

İS-UR ĒKİN OĞ ERİR İK-AT İKİ

ALT ĒL OĞ ĒS OQ UQUNUSU.

"Ruh haline gelme şerefine erişmek için dual-AT dualitesi

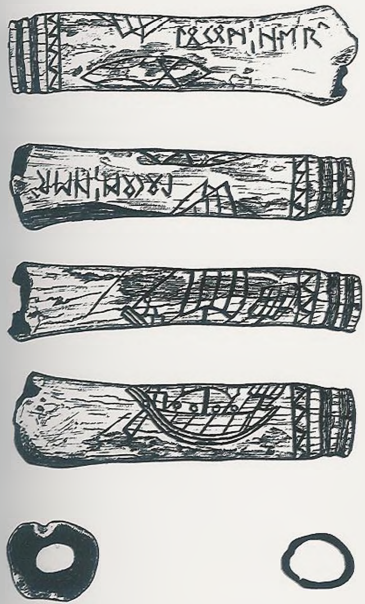
temin eden, halk şerefinin kuantumu hakkındaki izahat".

Yazıtın kenarında vakuumun 4 unsurunu bir daire içindeki çiçek resmi şeklinde görmekteyiz ve bu 4 element dairesinin üstünde şu polindrom yazı var:

H(H
AN ONIN
"Anmakta olduğumuz kozmos (resmi)".

Tıpkı 4989 numaralı kemikte olduğu gibi, burda da atın kulakları aracılığı ile şu belirtilmiş :

) I→ ON ÏS→ *"kozmik can"* ki, AT Türklerde, *"at"* ve ayni zamanda, *"vucuttan atılan can"* anlamında kullanılmış bulunuyor.

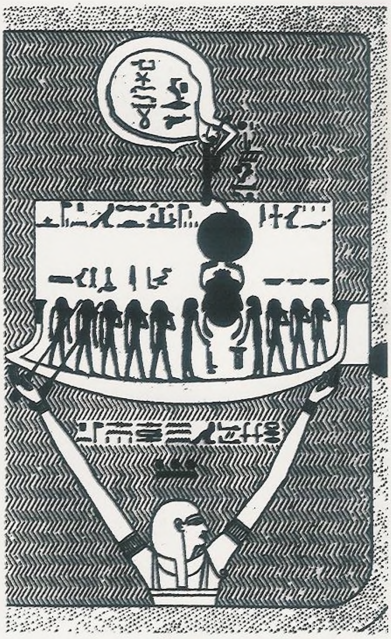

Weser Irmağındaki ekskavatör taraması sonucunda, ırmağın Hammelwarden kıyısında bulunmuş olan ve DS 380 yılına tarihlenen 4990 numaralı öküz kemiği [bir tibia'nın son kısmı].

Metnimiz şöyle diyor :
UR ALTIN ESİS ERİR BU EBİ.
[Karar yerine eriştiren tertip].

Resmimizde biz kozmosun, kişi başı şeklinde ifade edilen, 4 unsurunu görmekteyiz. Bunlar AN tamğasını ifade eden sembollerdir. Dümen yerinde oturan kişi ise "OŞ ON AN" *[Konfigurasion kozmosundaki zekâ (yani, can)]* şeklinde resmedilmiştir. Geminin üstten görünüşü ise, *polindrom* halinde şöyle bir yazı: ED ONIN AS *[Yaradan kozmik gravitasion].*

Bu cümledeki "*kozmik gravitasion*" yerine, Türkler SUW [elektromagnetik radiasion] demiş bulunuyorlar. SUW, ayni zamanda, SU demek olduğundan, suda olduğu gibi, uzayda da gemiler le gidilmektedir:

Sethos I sarkophagından bir relief.

Uzay gemilerini Bække Kenti yakınında, Danimarkada, şu şekilde de görmekteyiz :

Bu gibi, gemi şeklindeki mezarlıklar İsveçte (Årby, Västmanland) ve Norveçte de (Hereidsmoen) bulunuyor.

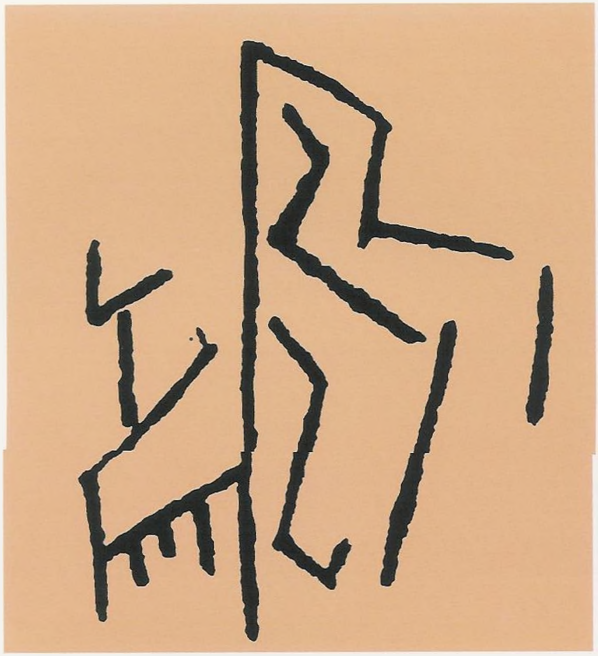

Gemi şeklindeki mezar (Hereidsmoen, Norveç)

Kylver yazıtındaki 13 numaralı tamğa bir "penis" resmidir. Bu tamğayı biz Doğu Anadolu'daki Cunnî Mağarasında ve Sırbıstandaki Vînça Yazıtlarında da bulabilmekteyiz:

Doğu Anadoludaki Cunnî Mağarası Yazıtı

Sırbıstan'daki Vinça tamğaları

Cunnî Mağarasında 18 adet Pra-Mısır hieroglifi bulunmuş bulunuyor. Buna göre, Mısıra yazı Doğu Anadoludan gitmiştir. Diğer taraftan, Kylver yazıtındaki penis resmini ve *"tekrar öbürdünyada doğum"* manasına gelen *"dörtlü ifadeler"* (s.32, 33) Cunnî Mağarasında da bulabilmemiz, bize bu iki yazıtın aynı yaşta olması gerekeceğini söylüyor. Mısır'daki hierogliflerin yaşının 5.000 yıl olduğu söylendiğine göre, Kylver Yazıtının dayandığı Açıktaş Alfabesinin yaşını da, s.31'daki 6.140 yılın biraz ilerisine giderek, 7.000 yıl olarak kabul edebileceğiz demektir.

Mirşan,K. 1994; *Alfabetik Yazı Başlangıcı*; s.10,11, 41.

Vinça Yazıtı için 7.300-5.500 yıllık bir yaş tespit edilmiş bulunmaktadır. Burda da penis resmi ve 4 çizgi görmekteyiz. Buna göre, bu yazıt da yukarıdaki kabulümüzü doğrular nitelikte.

Mirşan, K. 1994; *Alfabetik Yazı Başlangıcı*; s.11, 42, 43.

Açıktaş Alfabesi için kabul ettiğimiz 7.000 yılını makul gösteren diğer bir gerekçe de, ON Notası dilinin henüz BODIN [eruptiv, tasrifî] dil safhasında bulunması, bugünkü Türkçeye mahsus olan, TÜÜ EVİNİ [*holomorphic, agglutinative*] dil safhasına henüz geçilememiş olunmasıdır. Meselâ, ĒL BU, ĒS BU, ĒS ĒD [Halkımın isteklerine itaat et!] cümlesindeki BU harfi tarifi İngilizcedeki *"the"* yerine kullanılmaktadır. Türkçe, BODIN dil safhasından önce, YAWALDIRĞU [izole] dil safhasını da yaşamış bulunuyor (meselâ, ÜE Yazıtı).

Mirşan, K.1985; *Anadolu Prototürkleri*; s.97-99.

Skandinavya Yazıtlarının Alfabesi

Cermence "*rune*" sözünün "gizemli şeyler", "sırlar" anlamında olduğu zannolunmaktadır. Bu kanı, bilhassa, Tacitusun DS 97 yıllarına ait *"De origine, situ, moribus ac populis Geramiae"* isimli kitabında geçen (K.10) şu sözlerine dayanıyor :

Auspicia sortesque ut qui maxime abservant. Sortium consuetudo simplex: virgam frugiferae arbori decisam in surculos amputant eosque **notis** *quibusdam discretos super candidam vestem temere ac fortuito spargunt; mox, si publice consulatur, sacerdos civitatis, sin privatim, ipse pater familiae precatus deos caelumque suspiciens ter singulos tollit, sublatos secundum impressam ante* **notam** *interpretatur.*

[Alâmet ve kader fallarını her halkta olduğu biçimde ele alırlar. Kur'a çekmek için kullandıkları usul son derece basit: Meyvalı bir ağaçtan bir dal keserler, onu çubuklara ayırırlar, bunları farklı birer **işaret** *le işaretlerler ve beyaz bir bez üzerine lâalettayın saçarlar, tıpkı bir tesadüf hali temin edecek şekilde. Bundan sonra, kamu meselelerinde bir seçim istenmiş olması halinde, cemaat imamı, veya, soy içinde sözkonusu olması halinde, aile reisi, Tanrılara hitap ederek ve göğe bakarak, her çubuğu her seferinde üç defa kaldırır ve onları önceden çentilmiş* **işarete** *göre yorumlar.]*

Tacitus burda *"run-"* sözünü kullanmıyor, *"nota"* [işaret] diyor. Onun anlattığı şeyin runik *tamğalar* ile hiçbir ilişkisi yok.

"Ræd sceal mon secgan, rūne wrītan" [Rat soll man sagen, Runen ritzen]

[Runik yazı bir bilmecedir] cümlesi bize Cermenler için runik yazının bir sır olduğunu söylüyor. *"Skalat maðr rúnar rísta, nema ráða vel kunni"* [*Nicht soll ein Mann Runen ritzen, es sei denn, daß er gut deuten kann*] [iyi yorum yapmasını (yani, runik yazıları okumasını) bilmiyen bir kimse runlar çizmemelidir].

Schneider, K. 1994; **Rünstafas**. Runische Zeugnisse zur Sprach-, Kultur- und Religionsgeschichte vor allem der Angelsachsen. Aufsätze und Rezensionan 1956-1993. S.20.

Bu iki cümle runik yazının Cermenlere ait olmadığını ve "run-" sözünün de Cermence olmadığını kanıtlıyacak niteliktedir. Buna göre, ben bu sözün Erken-Türkçe ÜRÜN [öbürdünya] sözünden kaynaklandığını düşünüyorum: ÜRÜNMÜGE QARAMAĞA UZAWIMA [öbürdünyaya bakmıya uzanırken]; ÜR APA [öbürdünyadaki Allah]; ÜRÜNKÜMİS [mezar gümüşü]. Nitekim, Erken-Türkler de "yazı"ya bazan ÜR-OQI demiş bulunuyorlar, çünki yazdıkları yazıların hemen-hemen hepsi öbürdünya ile ilişkilidir. Diğer taraftan, hemen-hemen bütün Skandinavya yazıtlarının konusu da ÜRÜN.

Mirşan, K. 1978; *ALTI YARIQ TİGİN*, S.110.

Ancak, runik tamğaların yüzdeyüz Cermenlere ait olması gerektiğini düşünen Avrupalılar, yazıtların çozümü için, en eski yazıt olan Kylver yazıtını ele alırlar ve bu yazıtın soldan sağa doğru bir alfabe sırası teşkil ettiğini kabul ederler. Bu alfabenin ori-

jini için ise, türlü fikirler ileri sürülmüş bulunuyor. Bunlardan başlıcaları şunlardır:

1. "Yunan" teorisi ki, buna göre, Gotlar, Karadeniz havzasında Yunanlılar ve Romanlar ile temasa geçtikten sonra, runik yazıyı meydana getirmiş bulunuyorlar (DS 250'lerde).

2. "Etrüsk" (veya "Küzey İtalik") teorisi ki, buna göre, runik yazı, Sondrio, Lugano gibi, Etrüsk Alfabesine göre teşekkül eden Küzey İtalik alfabelere dayalıdır (DÖ'ki son yüzyıllar).

3. "Latin" teorisi ki, buna göre, runik harfler Roman büyük harflerinden türemiştir.

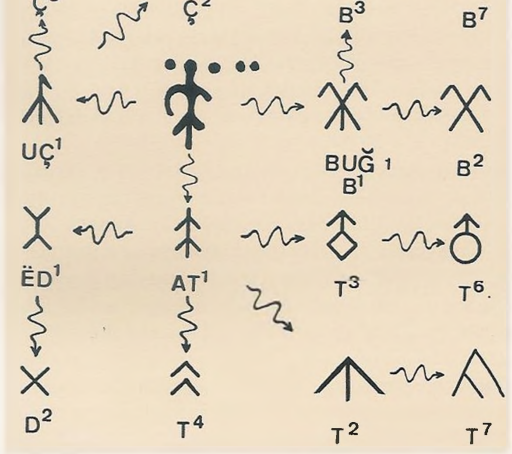
Bu teorilerin hiçbirinden tatmin edici bir sonuç çıkmamış olmasına rağmen, runik yazının, Msïxa Teñrinin doğum yılları civarında, Akdeniz modellerinden (bilhassa Latinceden) alındığı düşünülerek, "futhark" ismi verilen, şu değerlendirme yapılmış bulunuyor:

ᚠ ᚢ ᚦ ᚨ ᚱ ᚲ ᚷ ᚹ ᚺ ᚾ ᛁ ᛃ ᛈ ᛇ ᛉ ᛊ ᛏ ᛒ ᛖ ᛗ ᛚ ᛜ ᛞ ᛟ

f u þ a r k g w h n i j p ē ʀ s t b e m l ŋ d o

24 harfli Futhark (soldan sağa ilk 6 tamğa) Alfabesi

Sahife 25'de orijinal şekilleri (1'dan 36'ya kadar numaralanarak) gösterilmiş olan, bu alfabede bir çok *tamğaların*, orijinal şekilleri yerine, yorumlarının yazılmış olduğunu görmekteyiz. Meselâ, "a" tamğasının dişi, sola doğru bakar ken, sağa bakıyormuş gibi çizilmiştir; "p" tamğası birtek *tamğa* halinde gösterilmiştir, halbuki orijinal şekilde iki *tamğa* bulunuyor; "R" *tamğasında* gösterilen çatallar mevcut değil; "b" *tamğasının* şekli tamamiyle başka türlü; "m" *tamğasının* aslı penis resimlidir, başka şey çizilmiş. Ayrıca, "d" den sonra gelen *tamğalar* kaale alınmamış. Bunlar dışında, sağdan sola doğru okunması gereken bu yazıt soldan sağa doğru okunmuş bulunuyor.

Bu afakî çalışmanın sonucu şimdiye kadar hiçbir Skandinav yazıtının okunamamış olmasıdır. Sözkonusu edilen Yunan ve Latin alfabeleri birer alfabetik sistemdir. Bu sistemlerin gelişmesi ise, uzun yıllar sürmüş bulunuyor. Yandaki şeklimiz bize bunu ifade ediyor:

←*AT reaksionu*
(T^2 Kylver Yazıtında kullanılan AT tamğasıdır)

Fonetik alfabenin gelişimi 17.000 yıl öncesinden başlamış bulunuyor (Şölgentaş ve Lascaux Mağaraları). Başlangıçta birer tamğa [yalnız başına vokal veya önvokalli konsonant] halinde başlıyan bu yazıdan, zaman la, alfabetik yazı gelişmiş bulunuyor. İşte, Skandinavya yazıtları bu "tamğalar" şeklinden, henüz, alfabe harfleri haline geçmemiş olan bir devri yansıtıyor ki, 7000 yıl öncesinden başlıyan bu yazıtlar için "alfabetik" örnekler aramak, hakikaten, çok yalnış bir tutumdur.

Tamğa esası üzerine yazılan yazılar için ise, Avrasyanın her yerinde örnekler bulabilmekteyiz. Bu yazıların hepsi "erken" tarihlidir ve dilleri "Erken-Türkçe"dir. Buna göre, tamğaların gelişimi kronolojisini gözönünde bulundurmak kaydı ile, Skandinavya yazıtlarının okunmasında herhangi bir sorun çıkmayacaktır. İşte, bu esaslara göre elde ettiğimiz alfabe şekli şöyle:

Cet.2. Skandinavya yazıtlarının alfabesi

Yazıt No.	Alfe. Sesi	Tam. Adı	Tamğa	Yazıt No.	Alfe. Sesi	Tam. Adı	Tamğa	Yazıt No.	Alfe. Sesi	Tam Adı	Tamğa
1	a	A	ᛇ	1	l	ĒL	ᚣ	12	s	ĒS	ᛁ
1	b	BU	ᛟ	2	l	İL	ᛘ	1	ş	OŞ	▫
29	b	İB	ᚦ	33	l	İL	ᚺ	1	t	AT	ᛏ
3	c	ÖC	ᛉ	22	n	ON	ᚴ	22	t	AT	ᛏ
10	ç	UÇ	ᛦ	1	n	AN	ᚾ	1	t	İT	ᚳ
29	ç	İÇ	ᚳ	28	n̈	OÑ	⊙	1	u	U	ᚲ
1	d	ĒD	ᛝ	13	n̈	AÑ	ᛩ	1	u	U	ᛦ
1	g	ÖG	ᚠ	29	n̈	AÑ	ᚦ	11	ü	Ü	ᚠ
3	ı	I	ᛃ	34	n̈	AÑ	ᛨ	1	w	AW	ᛄ
3	i	İ	ᛚ	1	ö	Ö	ᚡ	10	w	UW	ᛂ
2	ī	ī	ᛚ	1	p	AP	ᚦ	11	w	UW	ᛣ
1	k	İK	ᛩ	3	p	IP	ᚿ	11	y	OY	ᛑ
1	k	ÖK	ᛒ	1	r	ĒR	ᚹ	1	z	ĒZ	ᛊ
1	q	OQ	ᛋ	10	r	UR	ᚱ	2	z	OZ	ᛊ

Cet.3. Mürekkep tamğalar

OĞ	ALT	AT	ONÇ	OZIS	UÇ	US	USU
AQIN	ANT	ĒRİR	ONIS	ÖK	UQUQ	USU	

Bu tamğaların diğer Erken-Türkçedeki karşılıkları için şu kitaplara bakınız : Mirşan, K. 1998; *Etrüskler, Tarihleri, Yazıları ve Dilleri;* s.62-66..
Mirşan, K. 2000; *Hieroglifler;* s.25-67.

Yazıtlar

"*Futhark*" ismi de verilen, runik yazıtların sayısı, Avrupada, 5.500 civarındadır. Bunlardan, tahminen 3.500'i İsveçte, geri kalanı Norveç (~1.000), Danimarka (~700), Britanya (~60), İzlanda (~60), Grönland (~60) ve Almanyada (~30) bulunmaktadır.

Taş, kaya, kemik, ahşap ve maden üzerine yazılmış olan bu yazıtların en uzunu İsveçteki Rök yazıtıdır (~450 tamğa). Stenoften Yazıtı da (İsveç), 108 tamğası ile, uzun yazıtlardan diğer biridir. Bu yazıt, sihirli güçlerden arındırmak için (?!), 1864 yılında Sölvesborgdaki St.Nicolai Klisesine taşınmış bulunuyor.

Kylver Yazıtı ile Talas Yazıtının kıyaslamasından anlaşılıyor ki, Türkler, ilk önce, Gotland Adasına yerleşmişlerdir. Nitekim, bu adada bulunan yazıtların sayısının 400 civarında olması da buna işaret ediyor. Bu taşlardan birçoğunun ait olduğu mezarlar—ölü yanına konulan eşya bakımından fakir—birer ölü yakma çukurlarıdır. Bu da bize Proto-Türk geleneğini gösteriyor.

Gotland Adasının yerli halkı adalarına *"Gutland"* ve dillerine *"Gutaniz"* demektedirler. Burdan, *"Gut"* sözünün aslının *QUT* olması gerekir, çünki Türkler Avrupaya *"QUT YAQ"* [Kut Beldesi] demiş bulunuyorlar. Ayrıca, *Gutaniz* ismi de QUT ANIZ [kutlu olarak anılan kişiler] olarak karşımıza çıkıyor.

Mirşan, K. 1970; *Proto-Türkçe Yazıtlar;* s.78.

14üncü yüzyılın ortalarına ait bir elyazması, *Gutalag* (Gotland kanunu) ve *Gutasaga* (Gotland tarihi ve anayasası) olmak üzere, eski Gutland dilinde yazılmış bir metin veriyor. Bu deyimlerdeki *"-alag"* ve *"-asaga"* sözlerinin çok eskilere dayanmakta olması da olası.

Gutanız dilinde birçok Türkçe asıllı sözler gösterilebilinmek le beraber, aşağıdaki misalimiz bize bu dilin 14üncü yüzyılda bir Türkçe dil olma niteliğini kaybettiğini, daha çok, Cermence kökenli bir dil haline geldiğini gösteriyor. *Gutasaga* şöyle başlıyor :

Gutland hitti fyrsti maþr, þan sum Pielvar hit. Pa war Gutland so eluist, at þet daghum sanc oc natum war uppi. En þann maþr quam fyrsti eldi a land, oc siþan sanc þet aldri.

(Pipping, s.622-5).

[Gotlandı ilk önce bir kişi keşfetti ki, adı Pielvar idi. O zamanlarda Gotland öyle sihirli idi ki, gündüzleri batar ve geceleri yukarıda olurdu. Fakat bu kişi memlekete ilk önce ateşi getirdi ve, ondan sonra hiçbir zaman batmadı].

Cümlenin Almancaya tercümesi şöyle :

Gotland fand [hitti] *zuerst* [fyrsti, İng. "first"] *ein Mann* [maþr; yani, EMİT ER], der **Pielvar** *hieß* [hiþ]. *Damals* [Pa] *war Gotland so verzaubert* [eluist; yani, EL-ESİT], *daß es an den Tagen* [daghum] *versank* [sanc] *und in den Nächten* [natum] *oben* [uppi; İng. up] *war. Aber dieser Mann brachte* [eldi; yani, ELİTTİ] *zuerst Feuer* [quam] *auf das Land, und danach versank es nie mehr* [þet aldri].

Burda sözkonusu edilen "ateşi [*quam; OQ EM*, yani "kişiyi kuantum haline getiren şey"] getiren kişi"; yani, "cesetleri yakma adetini getiren kişi", kendisi için Kylver Anıtı dikilen kişi olmalı.

Skandinavya yazıtlarından "eski yazı"
[the older futhark] ile yazılan yazıtların Avrupada bulunduğu yerler
(Sven B.F. Jansson'a göre)

Not: Aşağıda yazıtlara verdiğim numaralar onların (24.04.2002 gününden başlıyarak) benim tarafımdan okunuşlarının sırasını gösteriyor.

1. Gotland Adasındaki (İsveç) 36 *tamğalı* Kylver Yazıtı.

Bu metin için "Skandinavya Yazıtlarının Deşifre Edilmesi" bahsine bakınız ki, bu yazıt Skandinavya yazıtlarını deşifre etmemi mümkün kılmış olan yazıttır.

2. Førde'de (Norveç) bulunmuş olan balık tutma ipi çökerticisi

BU İLİNİS İK (sağdan sola doğru) [Bu ilinme ekidir].

Bu yazıtın sonuncu tamğa'sı olan "K" tamğa'sını ALTI YARIQ TİGİN'de (Mirşan 1978, s.111), Ulu Kem Alfabesinde (Mirşan 1970, s.27), Vinça (Sırbıstan) yazıtında (Mirşan 1994, s.42), Aktaş Köyü kemik iğnesinde (Mirşan 1999, s.13) görmekteyiz. Yazıttaki "İ" (4üncü) ve "L" (2inci) tamğa'ları ise, hemen-hemen bütün Türk yazıtlarında geçen tamğa şekilleridir.

Her iki yanında birer delik olan ve ipleri eklemiye yarıyan, 12/5/1,5-2 cm'lik sabun taşına yazılı Følde yazıtı (Norveç):

3. Årstad Yazıtı (Norveç).

(1) ÖC-ÖK [veya, ÖCİK] ĒDİS ĒRİSİN

(2) ĒLİK UR ĒKİZ

(3) ÖC-ÖK [veya, ÖCİK] OQ-ĒS ARIP.

Hafif granit taşından Årstad (Sokndal, Norveç) yazıtı (1,2 m x 0,78 m x 0,13 m).

(1) Tanrının (ilk) yarattığı hale erişme [veya, Orijinal-hal edilmiye erişme]
(3) Tanrı kuantumu-şeklinde uzaklaşan [orijinal-hal kuantumu-şeklinde uzaklaşan]
(2) kimseler için verilen hüküm gereğidir.

ÖC "sahiplik, iyelik", ÖK "Rab, Kral"; buna göre, ÖC-ÖK "Her Şeyin Sahibi Olan Kral"; yani, "Tanrı" demektir, fakat bu anlam, esas itibarıy la, ÖC [Sahip] sözünde yoğunlaşmaktadır. ÖG ise ecnebî Krallara verilen isimdir.

ÖC-ÖK (vede, ÖC-ÖG) deyimi Türkçe yazıtlarda da geçiyor ve aynen burdaki gibi yazılıyor.. Ancak, Türük Bil ortamında kalan bir krallık kastedilmek suretiy le, biraz değişik anlamda kullanılmış bulunuyor :

İÇİKİGME ÖC-ÖKTİ BUDUN BOLTI, ÖLÜGME ÖLTİ [Tanrı yönetimine tabi bir kabile haline gelinceye kadar, imha oldular; yani, Türük Bile tabi oldular] (Urqun, IID37).

Mirşan, K. 1991; *Bolbollar*; s.53.

ON[I ÖC]-ÖG ER EMİDİM [onları ÖC-ÖG erleri ettim; yani, onları Tanrı hakkı için yönetimime kabul ettim] (Şine-Usu, C4).
Mirşan, K. 1985; *Anadolu Prototürkleri*; s. 82.

4. Möjbro Taşı Yazıtı (Uppland, İsveç).

	ÖC	*Sahib*
	ÖK, OQ ESİD EKİZ,	*Rap, kuantum olarak bilinen,*
	ES EKİN-EKİNİK,	*"can" olan şeyin,*
	OQ-ÖK:	*kuantum Rabbıdır;*
	ÖC-ÖK AQIN ÖK-UR EKİR	*Sahip-Rabba akma hususundaki Rab-kararı olan,*
	ÖK-UR ÖG.	*Rab-kararı ögesidir.*

Metnimiz öldükten sonra Tanrısına kavuşacak olan kişi canı hakkında izahat vererek diyor ki, ölen kişinin canının (uzayda akabilecek halde bir) *kuantum* haline gelmesine Rab (Tanrının yeryüzü işlerini yürüten şahsiyeti) karar verir ve bu karara ÖG [öge] olan can Sahip-Rabba (yani, Tanrıya) doğru (gravitasion etkisi altında) akar (ve sonunda cennetine kavuşur).

Metnimize göre kişi canı Tanrı haline gelebilmek (cennete girebilmek) için dual bir İT'e [impulsa] sahip olmalıdır : (1) o, ilk önce, "kuantum" haline gelebilmelidir ve (2) bundan sonra, (gravitasion etkisiyle) akarak yol alabilmelidir; ta ki, asılı kalacağı ÜY ASIS'a [gravitasional eve]; yani, ÜY ON'a [kozmos evine] ulaşabilsin. İşte resmimizdeki iki it bu şekilde bir "*dual impuls*"u temsil ediyor (s. 45'deki resim).

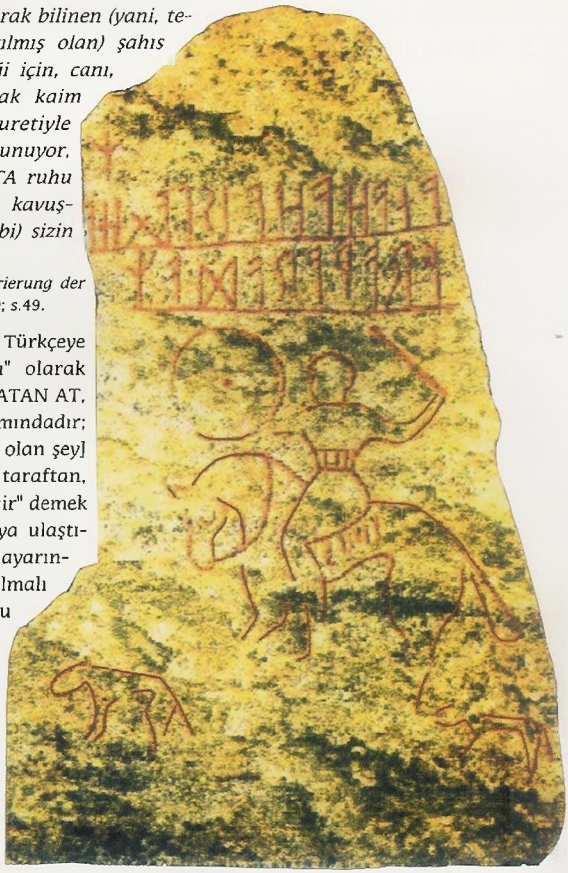
İki İT'imizi Bulğarıstandaki Şuman *Sıntaş*'ında da görmekteyiz. Ancak, bu yazıtta OQ [kuantum] sözü "millet adı" olarak geçiyor.
Mirşan, K. 1970; *Proto-Türkçe Yazıtlar*; s.78-79.

Bu İT'leri bir Proto-Grek yazıtında da görüyoruz. Burda, iki İT arasına, bir yılan resmi yapılmış bulunuyor ki, bu da ışık dalgası halinde giden canı temsil etmektedir. Yazıt şöyle diyor :

"Atalarımızın AT'ı olarak bilinen (yani, teninden can halinde atılmış olan) şahıs yakılmış olarak bilindiği için, canı, atalarımızın AT'ı olarak kaim olan şahsın, uçmak suretiyle (Tanrısına) erişmiş bulunuyor, ve, buna göre, o AT-ATA ruhu olarak (yani, Tanrısına kavuşmuş olan atalarımız gibi) sizin Rabbanî ulunuzdur."

Mirşan, K. 1973; *Dechiffrierung der protogriechischen Inschriften; s.49.*

Bu yazıtta, bugünkü Türkçeye göre, "atalarımızın adı" olarak tercüme edebileceğimiz ATAN AT, aslında, "ata canı" anlamındadır; yani, AT [tenden atılmış olan şey] "can" demektir. Diğer taraftan, AT, ayni zamanda, "beygir" demek olduğundan, onu Tanrıya ulaştıracak olan İT de beygir ayarında büyük bir hayvan olmalı ve uçabilmelidir. İşte bu varlığı biz, ÖG AT [canları Tanrıya ulaştıran kanatlı at; Greif] olarak, Etrüsklerde görmekteyiz. Bir Etrüsk yazıtı (s.17), bir AT'ın (s.18) iki ÖG AT tarafından uçuruluşunu tasvir ederek, şöyle diyor:

Kollarında ON kalkanı ("başarı" tamğası) ve AN topuzu ("zekâ" tamğası) tutan bir atlı (yani, Tanrıya inanarak savaşa giden bir asker) ve onun alt kısmında iki İT [impuls] (yani, askerleri savaşmıya iten dual gerekçe) resmi bulunan Mõjbro Taşı (Uppland, İsveç) yazıtı.

"AT'ı mukaddes adanarak Tanrılaşan Hanlık sahibinin uçarak (öbür dünyaya) ozması 'Tanrılaşma' keyfiyetidir."

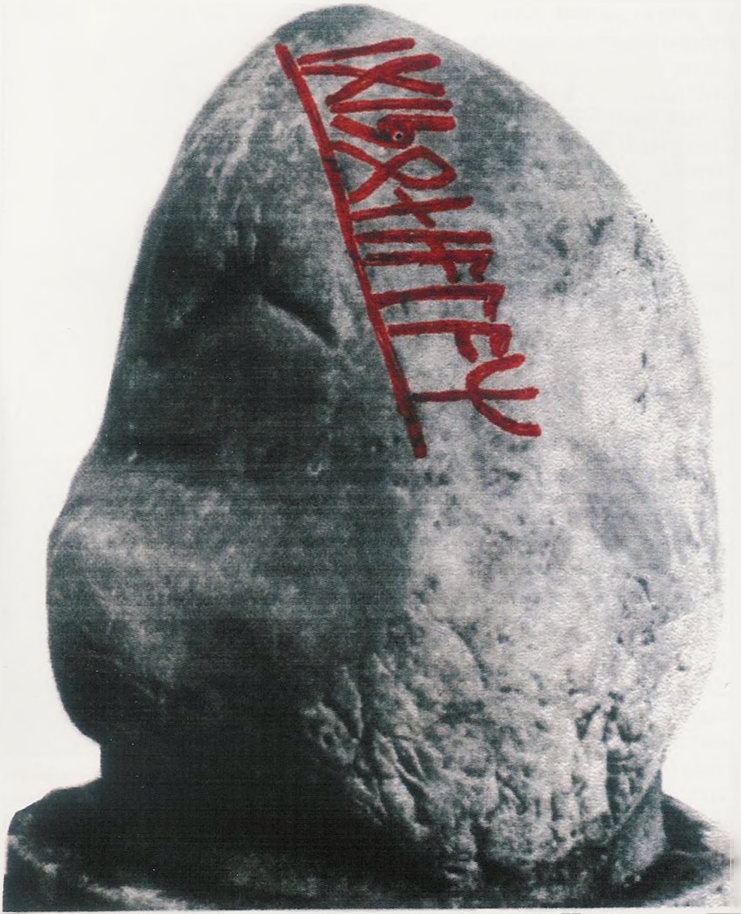
Mirşan, K. 1998; *Etrüskler; s.2 ve 70.*

Bu Etrüsk yazıtındaki iki ÖG-AT'ı biz, Eşik Qurğanında bulunmuş olan, "Altın Elbiseli Adam" başlığında da görmekteyiz (s.13,16). Bu Qurğan yazıtında şöyle deniliyor:

"Haşmetmeablığını anmakta olduğun kişi, kozmoslaşarak, "OQ" haline gelmiş bulunuyor. O, UB-OZ [Tanrı] liderliğine ozarak geçmek suretiyle, kozmoslaşmak üzere alınmış olan AT'dır."

Mirşan, K. 1999; *Erken-Türk Devletleri ve Türük Bil; s. 27.*

5. Stenstad Yazıtı (Norveç)

ÖC-ÖK AP UÇUS	*Tanrıya aparılmak üzere uçuş*
OQ BU UW ESİDİS.	*kuantum halinde mukaddesleşme demektir.*

6. Tørvika A Yazıtı (Norveç)

ᚱᚴᛁᛋ	(1) ÖK UW ĒS UR
ᚠᚱᛁᛁᛘᚴᚴ	(2) ÖK ĒRİLİK AQIN ĒK-İY.
(1) Kutlu Rabbın can hakkındaki kararı	
(2) Rabba erişme akını içindir.	

7. Eidsberg Kilisesinde bulunmuş granit levha (Smålenene, Norveç)

ĒSİD ĒRİSÜÜN ĒSİNİT [ĒS-ANT] ĒL
Rivayet olunan erişmeyi gerçekleştirmiş olan halk.

8. Belland Yazıtı (Norveç)

ÖKİK ANT ALTU—*Tanrıya ant olsun.*

9. Istaby Yazıtı (İsveç)

ᚹᚢᚴᚴᚠᚠ 1. ÖKÜG ÖKÜP ONIS ĒR

ᛁᚺᛋᛁᛒᛁ 2. ĒSİNÇ ĒSİTİNİS

ᛁᛋᚠᚠᛏ 3. AT ÖKÜG *İTİS*

ᚹᚢᚴᚠᛉᛁᛉ 4. ÖC ĒSİC ÖKÜP ONIS ĒR

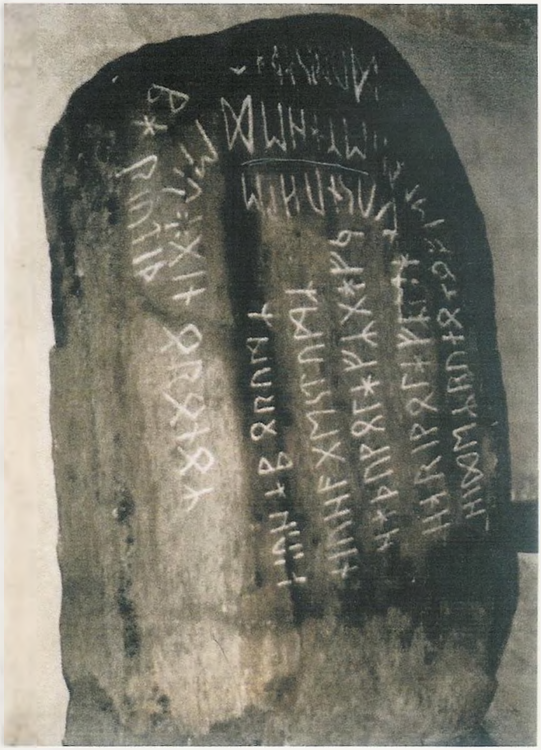
ᚺᛋᛘᚱᚢ 5. ONIS UR ALT ĒTİN

ᚹᚢᚴᚠᚠᛉ 6. ÖCÜG ÖKÜP ONIS ĒR

ᛁᛁᛋᚦᚢ 7. ONIS ANT *İTİSİS.*

1. Dua ile Rabda kozmoslaşmıya erişme
2. idrakı ile,
3. (vucuttan) atılma duası impulsu
4. —"Sahip" denilen Rabda kozmoslaşmıya erişme
5. ile kozmoslaşma tahakkuk ederek—
6. "Tanrı" olan Rabda kozmoslaşmıya erişmedir.
7. kozmoslaşma kanunu impulsu ile.

10. Stentoften Yazıtı (İsveç)

ᛏᛁᚦ 1
ᚱᛁᚢ 2
ᛒᚼ 3
ᛟᚱᛟᛏᛟᛇ 4
ᚷᛁᚾ 5
ᛘᚱᚼ 6
ᚼᚾᛘᛞ 7
ᛁᛘᛉ 8
ᛞᚢᛘᛋᚾᚦᚼ^ 28

ᛟᚠᛘᛁ 9
ᛟᛏ 10
ᚱᚢᚢᛏ 11
ᚺᛁᛞᛘᛇ 12
ᛋᚾᚢᚺᚠᛘ 13
ᛅᛁᚢ 14
ᚠᛇᛘᚼ 15
ᚱᛁᚠᛟᛇᚼ 16
ᚺᚼ 17

ᚷᚠᚠᛃ 18
ᚠᚱᚴᚼᚠᛇ 19
ᚦᚢ 20
ᚺᚼ 21
ᛏᚢᚠᛘᛇ 22
ᚺᚠᚷᛘᛋ 23
ᛏᛁᚢ 24
ᛟᚱᚢᚠᚴᛇ 25
ᚼᛒ 26
ᚦᛁᚢᚺ 27

Soldan 1inci satır :
1. ANTIS AT
2. ONIS ĒS UR
3. USU ÖK.
Soldan 2inci satır :
4. UÇ BU, OQ BU, UR BU.
5. OQ ĒSİD
6. USU UR ALT
7. AQIN ALTIN USU
8. ĒL ALT ĒSİS.
Sağdan 1inci satır :
9. AP ALT ÖG BU
10. OQ BU,
11. OQ ONIS UR,
12. UÇ ALT AQINISIN.
Üstten 3üncü satır :
13. ALT ĒRİN ONIS OQ-OZ
14. ĒLİS UW
Sağdan 2inci satır :
15. USU ĒRİR, UÇ-ÖG
16. *USU AP BU* ĒRİS UR
17. OSUN.
Sağdan 3üncü satır :
18. UW ÖG USU ĒD
19. UÇ-ÖG *USU AP BU* ĒR
20. ONIS ANT
21. OSUN.
Sağdan 4üncü satır
22. UÇ ĒRİR ONIS AT
23. OZ ALT ĒD ĒKİN
24. ONIS ĒS OQ.
Sağdan 5inci satır :
25. UÇ ĒRİR ONIS UR BU
26. ÖK USU
27. AN ONIS ĒS ANT.
Yazıt Başlığı :
28. UW USU-ANT OQUZ ALT ONIS AQIN.

1. (İyi kişiliği için) garanti verdiğin
2. kozmik cana hüküm giydiren
3. Rab Cenapları,
4. Tanrı olduğundan, kuantum hakkında hüküm yetkilisidir.
5. Kuantum hakkında
6. Cenap kararı
7. akmıya (yani, ruhun kozmosta akmasına) yönelik
8. halk inancı dolayısıyladır.
9. Aparılma bilinci
10. kuantumu
11. kozmik kuantum edilmiştir,
12. Tanrıya doğru akmak üzere.
13. Kozmik kuantum halinde oznuya erişerek,
14. kutsal kişi haline gelme
15. Cenabına erişme, Bilinç Liderliği
16. Cenabı tarafından aparılan erişme
17. alanındadır (yani, ağıt tutan kişiler ölen kişi ruhunun Tanrıya geçeceğine inanmış oldukları için, Tanrı da bu ruhu kendine kabul etmiştir).
18. Kutsal bilinç çerçevesinde
19. bilinç liderliği tarafından aparılan (gerçekleştirilen) erişme
20. (halk tarafından verilen) kozmik garanti
21. dolayısıyladır.
22. Tanrıya erişme kozmosuna
23. ozma gerçekleşmiş olması
24. kozmik can kuantumu haline gelmek içindir.
25. Tanrıya ozmanın kozmik kararını
26. veren Rabbı
27. anma, kozmik can için garanti olsun.
28. Kutsal ant içilen kuantumların kozmik akını (yazı başlığı!).

Not: (1) 15 ve 22inci satırlarda geçmekte olan "ĒRİR" tamgası Pra-Portekiz yazıtlarında şu şekilde geçiyor :

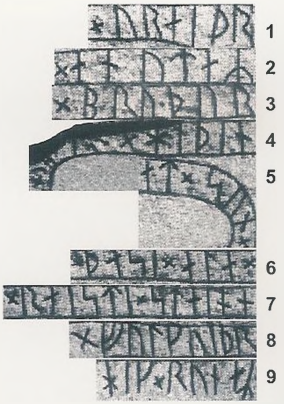
AQINISIM ĒRİR AT ÜZÜT ĒTÜÜN ĒR [AQINIŞ aracılığı ile kesinleşen bir erişme].
Mirşan, K. 1996; Pra-Portekiz Bitigtaşları; s.15-16.

(2) Metnimizde geçen UÇ [lider] sözü "Tanrı" anlamında kullanılmaktadır. Bu hali biz Türklerde de görmekteyiz. Meselâ, ÖNRE BIÑA BAŞI şöyle diyor: ÜR-ÖGİN ANTA İTİTİDİM, UCI AT ANTA AT UQITDIM [meçhul asker abidelerini orda yaptırdım, Allahı orda haberdar ettim].

Erken-Türklerin (bilhassa Etrüsklerin) "Cenap" (yani, Allah) anlamında kullandıkları diğer bir deyim de US'dur [vucuda getirici, cenap, instans].
Mirşan, K. 1994; Alfabetik Yazı Başlangıcı; s.189, 192.

11. Anundshög Yazıtı (İsveç)

1. UR ANTIS [veya, OYIS ?] OQ UR ONIS-UW,

2. UÇ OQ USU, ONIS UQUQ-UW.

3. UR ONIS ANT, ONIS UR ÖK-UW,

4. OQIS ANTIS [veya, OYIS ?] USU UW, [ESİN] ES [ANIN UW].

5. UW OQ ONISIT, UW İPİN [veya, AT?] OQ,

6. UW OQIP, OQ UW ESİT OQ ANT [veya, OY ?].

7. OQ UQUSUQ İPİN [veya, AT ?] ETİW ESİPİN [veya, ES-AT ?] ETİS OQ URUW,

8. UR ANTIS [veya, OYIS ?] ELÜ [veya, ONIS-Ü ?] UP-ONIS ÖGİW,

9. UÇ UQUQ ONIS URUW ÖS-USU.

Not: Yazıt sağ-alt köşeden başlanılarak okunacaktır.

1. (Halk tarafından dua ile istenen, Tanrı) hükmü garantisi dolayısıyla, (Tanrı tarafından verilen) kuantum hükmü kozmik inancımız sonucudur,

2. ve Tanrıda kuantum oluşumu, kozmik olarak kutsaldır.

3. Hükmün kozmik garantisi, kozmik hüküm kralının kutsallığıdır,

4. ve kuantum garantisi hakkındaki kutsallık, senin (dualarında) andığın kutsallıktır.

5. "Kutsal kuantum" kozmolojisi, kutsal barış kuantumudur,

6. ve kutsal kuantum olarak, kuantum kutsallığı kuantum garantisidir.

7. Kuantum dolayısıyla, sulhu anış "kuantum" gereğidir,

8. hüküm garantisi altındaki halkının yüce kozmik bilince sahip olması yolu ile,

9. Tanrının kozmik kararının teşekkülü.

12. Sanda II Taşı (Gotland, İşveç)

Bu ve öbürdünya sıntaşı

Tasfirimizin aşağı katında güneş altındaki "dörtlü" (yani, doğumlu) dünyamız sözkonusu ediliyor. Bu dünyanın ÖK'ü [Tanrıyı temsil eden kralı] elinde, dünya UDU'sunun [stratejisinin] gereği olan, bir kargı tutuyor.

Bir Etrüsk yazıtı, metnimizdeki ONIS OQ UR UQUQ ÖK [kozmik kuantum hükümdarının (veya, hakiminin) kralı] yerine, EMİÇ OQ ON UDU AT [kozmos stratejisi sahibi tarafından adanan (kişi)] diyor (yandaki resimde kargı yanındaki dikvi yazı).

Mirşan, K. 1998; Etrüskler; s.29.

Kralımızın arkasında, elinde AN [zelâ] *tamğası* tutan bir kişi (çünki uzaya ulaşacak şey, vucut değil, zekâdır) ile, onun arkasında, kolu ile ON [kozmos] *tamğası* şekillendiren diğer bir kişi ile temsil edilen, krallık halkını görmekteyiz.

Bir Etrüsk başbakanının ölüm döşeği

etrafında yer alan kişilerin de bu ON işaretini yaptıklarını görüyoruz:

Mirşan, K. 1998; *Etrüskler;* s. 73.

Tasvirimizdeki yeryüzünün üstünde, bir □ [OŞ, "konfigurasion"] çerçevesi içinde, üç kişi daha görmekteyiz. Bu OŞ'a, bir kaz vucudu ile teşkil edilen *"üçgen [AQ], bükük kaz ayağı ve kuyruğuundan [OZ]"* olkunan, damğalar (yani, AQ-OZ > qaz) yapıştırılmış ve bu kazın, OŞ içinde kalan boynu ile, ON *tamğası* şekillendirilmiş ve altına—"polarize orientasion" anlamında olan bir PARAMIT [piramit] tutan—ÖK'ümüz (ölmüş olan kralımız) oturtulmuştur. Yani, Kralımızın canı akarak kozmosa *ozmuş* ve orda polarize halde asılı kalmıştır. Tıpkı yeryüzü kişilerinin yerde polarize halde asılı kaldıkları gibi.

Kozmosta asılı kalmış olan kralımıza artık kargı gerekli değildir ve, bundan dolayı, bir melek onu Tanrıya takdim ediyor.

Yazıtımız şöyle diyor :

1	ONIS OQ UR UQUQ ÖK	*1. Kozmik kuantum hükümdarının (yani, Tanrının) (yeryüzündeki) kralı,*
2	OQ ĒPÜ-Ü: ONIS OQ.	*2. (halk tarafından) kozmik kuantum olması istenmiş olan, kuantum halindedir.*
3	OQ UR UQUQ ÖK.	*3. Kuantum hükmünün bu kralı*
4	OZIS, OQ-ÖG-Ü ONIS OQ	*4. (halkın) ozmuş kuantum bilincinden ibaret [Ü] kozmik kuantumdur,*
5	İP-İTİS ONIS ANT.	*5. impulziv kozmik garanti şeklindeki*
6	UQUQ UR.	*6. hükme göre.*

Notlar :

UR [hakim] için bkz : *UP-URUY [meslek hakimi].*

Mirşan, K. 1998; *Etrüskler;* s.46.

İKİTÜÜS URUNUZ [evlendirme hakimi].

Mirşan, K. 1973; *Dechiffrierung der protogriechischen Inschriften;* s.13.

UQUS UR [kanun].

Mirşan, K. 2000; *Hieroglifler;* s.42.

OQ [kuantum] için bkz : *OQIĞ ONUN OĞ ONIN [kuantumlar halinde kozmik kişiler kozmosu].*

Mirşan, K. 1994; *Alfebetik yazı başlangıcı;* s.63.

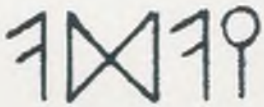
OO [halk ismi] hakkında bkz :
Mirsan, K. 1985; *Anadolu Prototürkleri;* s.132

OO [asker] hakkında bakınız :
Mirşan, K. 1973; *Dechiffrierung der Protogriechischen Inschriften;* s.4, 23.

13. Frøyshov heykeli (Historik Museum, Frøshov, Norveç)

Eteğin en alt bölümünde şunlar yazılı:

ÖK [veya, ÏK] AQIN ĒKÏN.
Rabba [veya, dualiteye] akmış olan.

Not: B [ÖK] tamğasının yazılışı—kavisli çizgiler dolayısı ile—zor olduğundan, bu tamğa yerine, yazılışı daha kolay olan, F [ÏK] tamğası tercih edilmiş olabilir.

14. Eidsvåg Taşı (Norveç)

ÖK ÖC ÖKİSİZ ÖKİN
Yöneten Tanrı yönetimler yöneticisidir

15. Thames Bronz Muskası (İngiltere)

ON-AN ÖKİK AQIN EKİL ARILT ON • ON ESİK ET ÖK A AT-İL : AQIN EK ARILT ÖKİN•

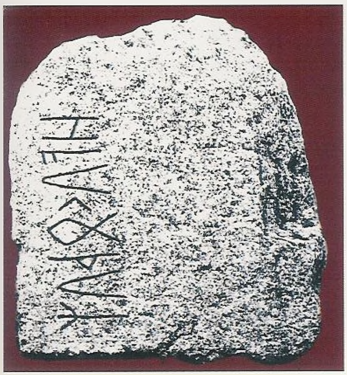
ÖKİK [Rabbanî, sembolik] akın anıdı olan, "ARILT [talih] getirici" denen AT-İL sembolü akınlara talih getiren semboldür.

16. Bir Norveç Yazıtı

ÖC AT ES USU AT.
Tanrı egemenliği.

17. Norra Vånga Bitigtaşı (Gotland, İsveç).

ÖCÜL ANT BU EL EKİN.
Halkın Tanrıya andı.

18. Bratsberg, Tronyem, Bitigtaşı (Norveç)

ÖC ESİP ÖK ANT
"Tanrı" olarak anılan krala ant.

19. Sunde Bitigtaşı (Norveç)

ÖCİS AT EZİK EDİNİS AQIN ESÜ.
Tanrıya transfer edilen akıncılarız.

20. Stenkyrka Sıntaşı (Lillebjärs, Gotland, İsveç).

OY EL AQIN [*Kişi akınışı*].

21. Husaby Bitigtaşı (Gotland)

1 (1) ESİSİT
2 (2) ES ONIS ET :
3 (3) URUS ANT
4 (4) ES URUN :
5 (5) UÇ ES AT
6 (6) ÖGİS :
7 (7) ESİT
8 (8) UQUQ ANT
9 (9) UQUS AT ET :
10 (10) ES-AT AQIT
11 (11) UÇ ÖG-AQ

(1) Duyulduğuna göre,
(2) canın kozmik edilişi,
(3) (Tanrı) kararı hükmünün
(4) cana uygulanışıdır.
(5) Liderlerin canı (vücudundan) atılarak
(6) ÖGİS [Tanrı bilincindeki kişi] (yani, Tanrı havarisi)
(7) haline geçer,
(8) bu açık bir yasadır.
(9) Bunun açıklığı
(10) canın, akmak suretiyle, (yani, AQAŞ şeklinde)
(11) uçarak "övünç kuantumu" haline gelmesindedir.

22. Timans Bitigtaşı (Gotland)

1 (1) ÖGÜS ES UQUNUSUN
2 (2) ES ONIS :
3 (3) OQ ÖSÜC URUS
4 (4) UÇUS UP-US ET

:ᛁᛏᚢᚱ	5	(5) URUNUS UQUS :
ᚴᚱᛁᚴᛏᛦ	6	(6) UÇ UQUS ÖS-UR-Ü
:ᛋᛁᚱᚴᛁᛋ	7	(7) ĒTİSÜ URUS ĒT :
ᛁᛋᛁᛏᛏ	8	(8) AT-UQ ĒSİTİS

(1) ÖGİS canı konusu
(2) canlar kozmosudur;
(3) kuantum hakkındaki karar
(4) Lider Cenapları hakkındaki
(5) bildiridir.
(6) Lider hakkında sözlü-karar
(7) teşkil eden kararı
(8) kavramalısın.

23. Bjälbo Bitigtaşı (İsveç)

1 (1) uq ONIS UQUNIS ĒT uq
2 (2) OQ AT ONIS ĒS uq
3 (3) UÇ ONIS ĒS ANT uq
4 (4) UÇ UQUQ ONIS OZIS uq
5 (5) AT ĒTİS OZIS uq
6 (6) ĒSİG ONISIP uq
7 (7) OQ ĒSİT uq
8 (8) OQ AT AP ĒSÜ
9 (9) ÖK ĒS UR-Ü uq
10 (10) AT-ÖG OQ uq
11 (11) ĒSİTİS ANT uq
12 (12) OQ ĒS AT ĒT uq
13 (13) ONIS ANT ĒTİS UR uq
14 (14) UÇUQ ĒSÜ ĒS UR AT uq

(1) "Kozmos" olarak bilinen yere
(2) kuantum halinde atılan kozmik can
(3) "lider" (veya, uçmuş) olan kozmik candır.
(4) Uçarak kozmik ozma [kozmosa uçarak ozma]
(5) atılmak suretiyle ozmadır.
(6) Canın, kozmikleşerek,
(7) kuantum haline gelmesi
(8) kuantumun aparılışı gerekçesiyledir,
(9) Kral için verilen hükme göre
(10) "atılan bilinç kuantumu"
(11) olarak bilinen taahhüt.
(12) Kuantumun atılması
(13) kozmik hüküm taahhüdüdür,
(14) lider-canı (veya, uçmuş can) hakkında verilen hükü
olmak üzere.

24. Elgesem Bitigtaşı (Norveç)

ONISIP ÖK.
Kozmoslaşmış Kral.

25. Glemming Bitigtaşı (İsveç)

1 (1) URUNUS ANT ONIS OQ ÖG.
2 (2) OQ ÖK UR OQ ELİT :
3 (3) UQUSUSU :
4 (4) OQ AT ETİNİS AT :
5 (5) UÇUS AT ÖGİS:
6 (6) ESİT OQUN: UQUSUT ET:
7 (7) ES AT OQ ET:
8 (8) ES OQ ESİNİS ET uq
9 (9) ESİS ETİNİS UR ÖK
10 (10) ÖKÜNİS :İT UQUNIS USU:
11 (11) UQUT UQUR :
12 (12) ATIQ: ESİNT UR ESİL :
13 (13) AQITINIS ÖK:
14 (14) UQUQ ANT ONIS EL:
15 (15) OQ ANT UR UQUSU:
16 (16) OQ ESİT

(1) Savaşma yemini kozmik oklar şerefidir,
(2) bundan dolayı, OQ (Halkı) Kralı "vurulmuş OQ" olarak (mezarına) götürüldü.
(3) Yani,
(4) OQ (Halkı) AT'ı edilmiş olan AT,
(5) uçmak suretiyle, "AT" şerefine kavuştu.
(6) Bunu şu şekilde anlamalısın:

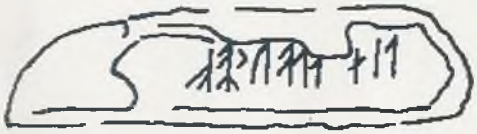
(7) ruhu OQ [kuantum] edilmiştir,
(8) ruh halinde kuantum haline gelerek.
(9) Yadolunan ruh (savaşta) vurulmuş olan Kraldır,
(10) kederimiz bundan ötürüdür.
(11) İzahı şöyle :
(12) Atılmış olan can, (savaşta) vurulduktan sonra,
(13) (kozmosta) akmakta olan Kraldır.
(14) Bunun idrakı içindeki, bu kozmik kişi,
(15) kuantum idrakı içindeki, (savaşta) vurulmuş olan
(16) kuantumdur.

26. Møgedal Bitigtaşı (Norveç)

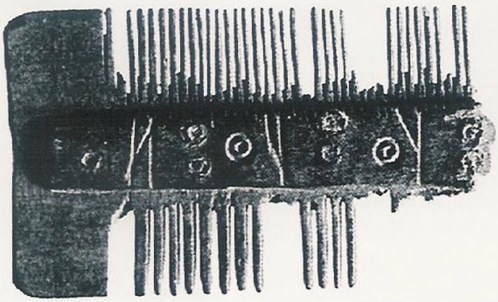
ÖCÜK EDİS ANTIS ESİS.
"Sahip" Olana (yani, Tanrıya) ant etme.

27. Fløkstad Et Bıçağı, (Norveç).

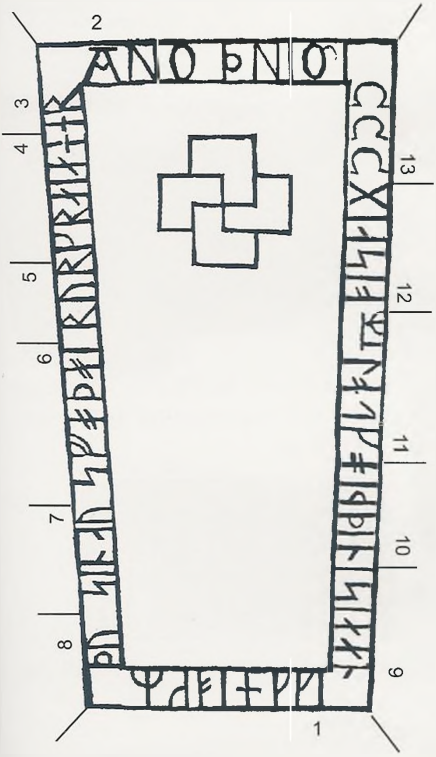
ÖG EKİÇÜÜNİS KESİP UQUSUP.
Sözkonusu olan şey kesme aletidir.

28. Lund Tarağı Bitigi (Skåne, İşveç)

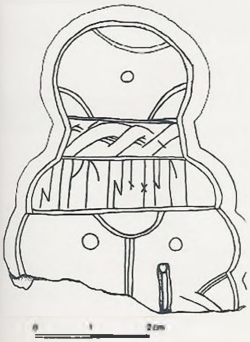
ÜİN-ÜİN EPİS
"O-o !" (yani, adamakıllı) güzellik (tertip).

29. Lösen III Bitigtaşı (Blekinge, İsveç)

(1) ĒSÜÜ OQ ĒSİB UÇUC.
(2) ATININ ANTINISIN
(3) UR OQ
(4) OQ UQUSUQ UR-Ü *(yani, URIW).*
(5) URINIS UR
(6) ĒSİB ANIB ÖGİT
(7) ONISIN İÇİSİT.
(8) ONISIN
(9) İÇ UQUQ ĒSİTİS
(10) İÇ ĒSİN ANIS OQUQ.
(11) ÜP ĒBİP ĒSİCİS.
(12) ĒB-ĒSİTİNİS ĒD :
(13) ONUNUN.

(1) OQ hatırasının yadı
(2) adının garantisi içindir.
(3) OQ'un (mezarına) vurulması
(4) OQ'ların reyi ile vurulmadır.
(5) Savaşta vurulmuş olma
(6) dolayısıyla elde olunan şeref garantisi,
(7) kozmik içerilmeyi temin etmiştir.
(8) Kozmosun,
(9) içermesi şeklinde husule gelen
(10) içerilme garantisi hakkında,
(11) tazim etmek suretiy le,
(12) şunu adamakıllı duymuş ol :
(13) kozmoslaşma!

30. Strand Tokası Bitigi (Norveç)

(1) ĒSİP ĒTİS USU *(sağdan sola!)*
(2) UQ ĒTİS ĒPÜ ĒSİT

(1) Hatıra edilen şey (yani, işbu hatıra)
(2) şahsiyet veren tokadır (düzenleyicidir).

31. Åryd Bitigtaşı (Blekinge)

1 (1) ÖCİP ÖKİP ETİNİSİN (sağdan sola!),
2 (2) OQ EL
3 (3) UR ÖK
4 (4) OYINIS ÖG.

(1) Tanrı yönetiminde kral olmak üzere,
(2) OQ Halkınca
(3) kararlaştırılmış kral olan
(4) Haşmetmeab.

32. Kinneved Bitigtaşı (Gotland, İsveç)

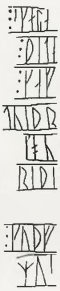
ESİN ANISIP, ÖK-ÖC ESİZ. (soldan sağa)
Hatırasını anarak, Tanrı Kralını yadederiz.

33. Bezenye Yazıtı (Pressburg, Slovakya)

Sahife 26'ya bakınız.

34. Vä Bronzu Yazıtı (Skåne)

1 (1) AÑIP UQ Ü ES (sağdan sola!)
2 (2) AÑIP ESÜY:
3 (3) ÖG UQ Ü:
4 (4) URUY ESİÇİP
5 (5) İÇ UQUQ Ü
6 (6) ESÜY ES UR (tersten bakılacak ve sağdan sola okunacak!)
7 (7) ÖG İYİL Ü:
8 (8) ESİL ÖC

(1) Añıp kavrama,
(2) anarak yadolunma
(3) şerefidir,

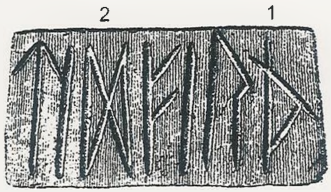
(4) (ateşe) vurulma dolayısı
(5) ile
(6) yadetmekte olduğun can hakkındaki karar (yani, cesedi ateşte yakma)
(7) övünç vericidir,
(8) Tanrı karşısında.

35. Vanga Bitigtaşı (Gotland).

ÖCÜL ANT BU ĒL ĒKİN *(soldan sağa!)*
Halkın Tanrıya andı.

36. Monk Wearmouth Sıntaşı Yazıtı (Durham, İngltere)

(1) ANT URUS ÖG
(2) AQINIS AT
(1) Ant edilen Savaş
Haşmetmeabının
(2) "AT" halinde akınışı.

37. Kovel Demir Mızrak Ucu (Volhynia, Rusya)

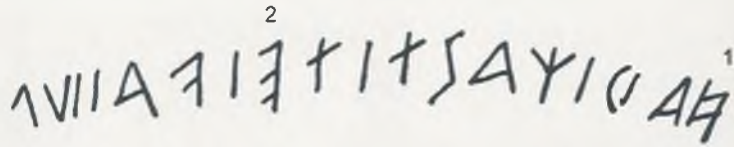

1	OŃ	*Başarı !*
2	UW-ONIŃ	*Kutsal Millî Savunmamız için*
3	ĒS ĒSİSİK	*sözkonusu edilen şey*
4	URIS OŞIZ	*savaş aletidir.*
5	OŃ	*Başarı !*

Not: UW-ON [Kutsal Savunma; Mukaddes ON-Milleti] deyimi Istanbul-Erenköy yazıtında da geçiyor.

Mirşan, K. 1970; *Proto-Türkçe Yazıtlar;* s.79-80.

38. Negau Bronz Miğferi Yazıtı (Steiermark, Avusturya)

1) ĒL AT OYISIC ATIZ UQUSUQ
2) UÇUSUB AT ĒSİSÜYİP (sağdan sola!)

1) 'Halkın yad ettiği nam' olması dolayısıy la,
2) uçup gitmiş olan namı anmaktayız.

39. Trollhättan Brakteat'i

Sahife 21'in ortasında verilen resim ve yazıt.

40. Weser Irmağında bulunmuş olan, 4991 numaralı öküz kemiği üzerine yazılmış bitig.

Sahife 32'ye bakınız.

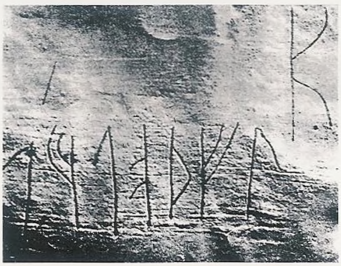
41. Weser Irmağında bulunmuş olan, 4988 numaralı at kemiği üzerine yazılmış bitig.

Sahife 32'ye bakınız.

42. Weser Irmağında bulunmuş olan, 4990 numaralı öküz kemiği üzerine yazılmış bitig.

Sahife 33'e bakınız.

43. Hammerendeki kaya duvarı yazıtı.

ÖK
AP-ÖG ANTIB AP-ÖG A.
"Kral,
yönetimi için ant edilmiş olan yöneticidir."

Ulu Kem yazıtlarından Tör-Apa yazıtında şöyle bir cümle geçiyor :
"Söylendiğine göre, Tün yerine evrilmekte-

yim; bana karşı verdiğiniz ant dolayısıy la, 'ant Cenabıma' (merasimi) ettiniz mi, ben (öbürdünyaya) evrilir iken?"

Bu metne göre, Kral seçilir ken bir ant merasimi yapılmakta ve aynı merasim, kral öldükten sonra, SİZİME (yani, Tanrıya) karşı da uygulanmaktadır.

Mirşan, K. 1970: *Proto-Türkçe Yazıtlar;* s.74.

44. West Tanem (Tronyem, Norveç) Yazıtı.

ĒL USUP UR ĒL ALT.
Halk egemenliği memleketi.

Not: Burdaki USU tamğasını belki UŞU diye okumalıyız, çünki ÖNRE BIŊA BAŞI "UŞUNÇDIM" deyimini "hakimiyet tesis ettim" anlamında kullanıyor.

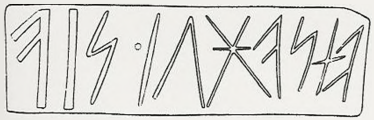
45. Belland Bitigtaşı (Lister, Norveç)

OQ ÖK ANT ALTU ÖC.
"OQ (Milleti) Kralı için yapılan ANT tanrısı".

H.C.Kieland tarafından 1865'de yapılan resim

46. Gjevedal (Omlid, Norveç) Yazıtı.

UÇ OQ İT ÖK ĒDİS ĒLİS·İTİS ÖK
"OQ (Milleti) liderliğinin impulziv kralı edilen halkın impulziv kralı".

47. Sandwich (Kent, İngiltere) Bitigtaşı.

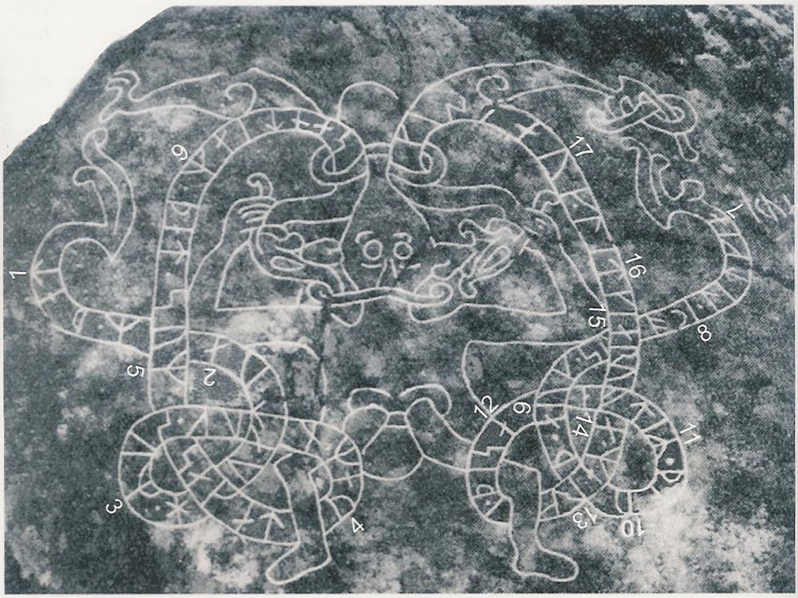
AP ONIS ĒR ÖKİN ÖK UR
"Kozmosa erişmek için aparılan Kralın Krallık anıdı".

48. Stabu Yazıtı (Norveç)

ÖK UWIS OQ ONIS ÖK OZIS
"OQ'ların kutlu kralının kozmik kral haline geçmesi".

49. Aspoe Sınbitigi (İsveç).

Sol yazı şeridi:

1. ATIQ • OY·UÇ
2. OQ ONIS AT Ü İL USU
3. ÖC İL OZ· • Ü İL UQUÇUQ
4. ONIS ATIQ Ü UQUZ
5. ÖC ONIS OZ· • ATIQ ANT •
6. UÇUQ ES ATIQIQ OZ

1. (Bedeninden) atılmış olan Lider,
2. kozmik kuantum gerçekleşmek üzere atılmış olan halk yetkilisidir (instansıdır).
3. Kendi halkı olan, onu ozduran, halk tarafından
4. kozmosa atılması sağlanmış bulunmaktadır.
5. Kozmosa ozma sahibinin atılma garantisi
6. Lider canının atılarak ozmasını sağlamıştır.